

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in oboto ob 11. uri predpoldne ter stane z izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h. ali glid. 6 60
pol leta	6, 60 3 30
četrt leta	3, 40 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 7. v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

Oglašit in poslati se računjo po petih vrstah: če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsak vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice. Dopolnje se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 30 h ali glid. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na tgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Deželni kmetijski urad — fej klerikalci!

Kdo se ne spominja volitev v kmetijsko društvo letošnjo spomlad, in kdo se ne spominja vseh drugih sleparij, dogodivših se v tem društvu! In vse te sleparije so se dogodile nad nami v društvu, kjer „gospodari“ Pajer, naš prosluli deželni glavar, in razni gospodje z laške strani naše deželne zbornice. Te sleparije so vzbudile v našem slovenskem prebivalstvu ogorčenje in so klicale po maščevanju. Kreпки protesti proti taki zlorabi premoči so šli na vlado, in naše časopisje se je zgražalo nad žalitvami slovenskih kmetovalcev v c. kr. kmetijskem društvu in je pozivljalo na odpor. Pričakovalo se je burnih prizorov v deželni zbornici, ki bi enkrat za vselej preprečili take sleparije nad slovenskim prebivalstvom, ki bi enkrat za vselej pokazali, da goriški Slovenci ne pustimo teptati svojih pravic in ne pustimo žaliti svojih narodnih čustev niti po deželnem glavarju dr. Pajerju in drugovih. Slovenski klerikalni poslanci Berbuč, Jakonič in Grča so bili priče skandaloznih prizorov ob volitvah v kmetijsko društvo, in Berbuču kot deželnemu odborniku se je takrat dogodilo, da ga je mestni policaj zavrnil, ko je hotel iti v deželno dvorano volit. To vse je dalo misliti, da se slovenski poslanci pokažejo moze, in da povedo Pajerju in Italijanom v brk, da si kaj takega ne pusté dopasti. Toda, kaj se je zgodilo? Edina dva poslanca, ki sta imela pogum, osvetlili dogodke v kmetijskem društvu v deželni zbornici, bila sta napredna poslanca dr. Tuma in Štrekelj. Klerikalci se niso niganili. Zgodilo se je to v eni prvih sej, ko je dr. Tuma dr. Pajerju s povzdignjenim glasom očital, da je v kmetijskem društvu Slovence opeharil, in zgodilo se je to v seji v sredo, ko je bil na dnevnem redu deželni kmetijski urad, ki hoče biti na sebi še precej nedolžna stvarica, ki pa se je ustanovil edino raditega, da hode opravljati posle, ki spadajo v c. kr. kmetijsko društvo, kateremu grozi zdaj propast, ker vlada ne bo več dajala podpor.

To c. kr. kmetijsko društvo je pa prišlo vsled v njem dogodivših se nasilstev in sleparij ob kredit, prišlo je na nič; in zaraditega je treba seveda ustanoviti deželni kmetijski urad. Poročevalec Štrekelj in dr. Tuma sta natančno pojasnila, zakaj pravzaprav gre, ter sta pozvala slovenske poslance, naj se pred glasovanjem odstranijo, kajti ni naloga Slovencev, da pomagajo c. kr. kmetijskemu društvu sedaj, ko je zasló na politično polje in tako prišlo v neljube zagate; ampak narodna čast zahteva, da se kmetijski urad ne ustanovi, dokler obstoja sleparsko c. kr. kmetijsko društvo.

Ali naj se c. kr. kmetijsko društvo razdruži, in premoženje istega pripade deželi, ki naj potem ustanovi deželni kmetijski urad, ali pa naj se zahteva od Italijanov, da v c. kr. kmetijsko društvo uvedejo zopet zdrave razmere, in potem deželnega kmetijskega urada ilak ni treba. Toda besede navedenih dveh poslancev so bile pri naših klerikalcih bob v steno. Odsli so iz zbornice poslanci dr. Tuma, Štrekelj, dr. Treo in Klančič, ostali pa so mirno obsedel nctri.

Res ginljiv prizor je bil, ko smo videli sedeti te zveste zaveznike dr. Pajerja same z Italijani vred v zbornici.

Tako lepo in v redu so se izvršila vsa glasovanja. Parkrat so vstali in zopet sedli, in kmetijski urad je bil sprejet, da-si so klerikalci proti glasovali. („Smo v manjšini!“) Koncesija za to lepo delo je bila ta, da se je sprejelo določilo, da mora biti na čelu kmetijskega urada le mož, ki je absolutiral nauke na kaki avstrijski kmetijski visoki šoli, in da ne sme biti to Hugues. Po tem glasovanju se je seja prav mirno, kakor si to želi dr. Pajer, do konca izvršila, saj ni bilo notri teh preklicanih naprednjakov, ki dr. Pajerju vedno zgago delajo.

Prišli smo torej srečno do deželnega kmetijskega urada. Ali bi smeli upati, da bode dr. Pajer spoštoval vsaj sklep deželnega zbora, da Huguesa ne bo imenoval? Utegnemo pa seveda, kskor je to dr. Tuma rekul, dobiti še kaj slabšega, kakor je Hugues — da bo Italijan, je ilak gotovo — in potem bo ta nesnaga 40 let sedela

v deželni hiši v VI. razredu in se pravico do pokojnine bo imela. Prav gotovo je, da ima dr. Pajer že danes kako osebo za to mesto pripravljeno, in mislimo, da bi se prav nič ne varali, če že danes rečemo, da ne bo poznal ne našega jezika, ne naših krajev.

Kaj bo pravzaprav delal ta deželni kmetijski nadzornik, danes še nikdo ne ve, niti naši klerikalni poslanci, ki so omogočili sprejetje deželnega kmetijskega urada. Ve to samo dr. Pajer. Kolikor moremo pa domnevati, mu bo vendar predolgačas, ako bode imel opraviti samo z lovom poljskih mišij, kakor se je v zbornici reklo; ampak ga najbrže dr. Pajer uporabi za kaj drugega, in morda pošlje Huguesa rakom žvižgat in se bode rajše posluževal tega od dežele plačnega nadzornika, kateri mu vsaj ne bode delal preglavice pri plači! Ohranitev laške pozicije v kmetijskem društvu je navsezadnje tudi več vredna, kakor en Hugues. In tako na lep način odpade ena velika skrb dr. Pajerjevi stari glavi.

Danes stojimo torej pred faktom, da so klerikalni poslanci res uklonili svoj tilnik pred dr. Pajerjem in mu pomagali iz najhujše zadrege, v katero je bil zasel. Opravičile so se vse naše slutnje. Nemaščevani so ostali vsi skandali, vse sleparije v kmetijskem društvu. Pajer pa bo od slej toliko pogumnejše vihtel bič nad našim slovenskim prebivalstvom. Saj drugega res nismo vredni, dokler volimo take poslance.

Što je za predmet, o katerem so bili i klerikalci prepričani, da ni koristen našemu ljudstvu, ker so glasovali proti njemu u. Napredni poslanci so pozivljali na najskrajnejši korak, ker ta predmet ne le ni koristen za nas, ampak celo škodljiv in zavraten. Vkljub temu pa klerikalci, boječ se zamere pri dr. Pajerju, niso napravili edino primerne koraka, in so slovensko narodno čast branili tem, da so služili Pajerju za stafažo. Slovenski kmetijski volilci, ki so se dali zapeljati po farski agitaciji pri deželnozborskih volitvah, da so volili poslance, kakor so Berbuč, Gregorič, Grča in Lapanja, danes vidijo, kaj so si izvolili. Ti sturje poslanci morda znajo

dobro moliti „očenás“ o Berbuču in Lapanji bi še to dvomili — zastopati korist slovenskih volilcev pa ne znajo drugače, kakor da delajo ilako Pajerju in mu služijo v stafažo. Veleposesniki bodo že znali obračunati s svojimi. Taki skandalozni nastopi naših klerikalcev, kakor ob potrditvi imenovanja ravnatelja hipotečnega zavoda in ob ustanovitvi kmetijskega urada, morajo izzvati slednjic odpor v volilcih samih. To se ne pravi braniti narodno čast. To se pravi, metati nasprotniku slovensko narodno čast pod nogo, da jo tepta z nogami in pljuva na njo. Raditega pač ne moremo drugega, kakor da po takih činih, katere je imenoval posl. Štrekelj v zbornici izdajske, zakličemo: „Fej klerikalci!“ — 1 —

Deželni zdravstveni zakon.

Vprašanje dež. poslanca dr. Henrika Tuma na preblagorodnega gospoda deželnega glavarja dr. Alojzija vit. Pajerja pl. Monriva.

Takoj po razglasitvi zdravstvenega zakona za celo državo 30. IV. 70. se je obrnilo c. kr. namestništvo v Trstu na deželni zbor goriški, da bi prejel deželni zakon glede vpeljave redne zdravniške službe v deželi. Deželni odbor in zbor sta se ponovno bavila s tem vprašanjem in delale so se podrobne studije, ali vsekdar je vedel deželni odbor stvar zavleči tako, da do sklenitve zakona v deželnem zboru ni prišlo.

L. 1897. se je v deželnem odboru izdelal popoln načrt zakona z natančnim poročilom. To se je predložilo v seji deželnega zbora 6. VII. 01. ter se je sklenilo, da se izvoli poseben odsek 11 članov izmed finančnega in pravnega odseka, ki bi načrt zakona pregledal ter določil pokritje. Načrt je priložen kot priloga 10. Vendar ni prišlo niti do izvolitve dotičnega odseka niti do kakega razpravljanja v deželnem zboru, marveč se je ta načrt zakona pokopal, kakor

*) Sedaj vidi „Slovenec“, kako znajo „kat. narodni“ poslanci braniti slov. čast. Ur.

— 23 —

Brez dogme.

Roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Iz poljščine poslovenil Podravski.

(D dalje.)

V razgovor je vpletal vsaki hip latinske izraze, kakor bi se razgovarjal s kakim drugim zdravnikom. Njegova krepka, zdrava postava ter obenem moč besede in pogleda je napravila name prav dober vtis, ker sem videl v njem poosobljenje te nove, genijem brez področja nikakor ne podobne generacije, o katerem mi je ob svojem času dovolj pripovedoval Sniatinski. Šetaje po dolgih drevoredih parka, spustila sva se končno v tako imenovani inteligentni razgovor, odklikuje se večinoma z naštevanjem imen. Hvastovski je to, kar je znal, znal gotovo bolj temeljito od mene, toda jaz sem čital več v svojem življenju, vsled česar slutim, da se je temu nehote čudil. Časih me je nekako nevljudno pogledal, kakor bi mi hotel reči, da smatra za vmešavanje v tuja prava to, ako človek, katerega on prišteva k aristokraciji, hoče tudi kaj vedeti o knjigah in o pisateljih. Nasprotno pa ga je kar ganila svoboda mojih nazorov. Moj liberalizem se opira zares na to, da jemljem ozir na vse, ker o vsem dvomim; vendar že to samo, da človek tako premožen in v takem položaju kakor jaz, ni stal na povsem nazadnjaškem stališču, pridobilo mi je vse priznanje mladega kadirlea. Proti koncu razgovora sva občevala drug z

drugim tako, kakor dva človeka, ki sta se pomenkovala in se sporazumela.

Slutim, da bom sčasoma za zdravnika Hvastovskega izjema v splošnem pravilu. To sem bil zapazil že davno, da v tem kraju, kakor ima vsak plemič svojega žida, katerega izključuje iz splošne nenaklonjenosti do židov, tako ima vsak demokrat svojega aristokrata, do katerega goji izjemno slabost.

Pri slovesu sem še vprašal zdravnika Hvastovskega po njegovih bratih. Rekel mi je, da je eden izmed njih osnoval pivarno v Ploševu, kar mi je bilo že znano, ker mi je pisala o tem teta v svojem času; drugi ima knjigarno šolskih knjig v Varšavi, tretjega, ki je ravnokar dovršil trgovinsko šolo, je vzel Kromicki kot svojega pomočnika na vshod.

»Najbolje izmed nas se godi pivovarju,« reče mladi zdravnik, »toda vsi čvrsto delamo in morda si kaj prislužimo. Sreča, da je oče prišel ob zemljišče; drugače bi bili »glebae adscripti«, sedeli bi vsak na svoji pristavi in naposled prišli tako na boben kakor oče.«

Navzlic temu, da so se moje misli vkvarjale z nečim drugim, sem poslušal zdravnika z veliko pozornostjo. Evo, sem si mislil, to so ljudje ne preveč premeteni, pa tudi ne pogrezneni v temo. Kaže pa se vendar, da so v tej krajini taki ljudje, ki morejo nekaj delati in kateri tvorijo nekaj posreden in zdrav člen med prosveto in barbarstvom. Mogoče, da se te vrste plast tvori šele po večjih mestih in da jo jačijo vsaki dan sinovi plemstva, ki je prišlo ob vse, kateri si iz potrebe osvojujejo meščanske tradicije dela ter prina-

šajo k njim krepke mišice in živce. Nehoté sem se spomnil, kako je enkrat Sniatinski kričal za menoj na stopnjicah: »Iz vas ne bo nič, toda iz vaših otrok morejo še postati ljudje; samo da morate poprej priti ob vsa, ker drugače se še vaš. otroci ne poprimejo dela!« Evo, sinovi gospoda Hvastovskega so se ga priprijeli, in sedaj se pehajo v svet le s pomočjo svojih lastnih rok. Tudi jaz, ako ne bi imel premoženja, bi si moral kako tako pomagati, in morda bi vzgojil v sebi to enerzijsko sklepov, katere mi je tako nedostajalo v življenju.

Zdravnik se je poslovil v kratkem od mene, moral je namreč obiskati še enega bolnika v Ploševu. Ta bolnik je bil mladi klerik iz varšavskega seminarija, sin nekega ploševskega kmeta. Nahajal se je na poslednji stopinji jetike. Teta ga je nastanila v delavnici palače ter ga vsaki dan obiskovala z Angelico. Poizvedevši za to, sem šel tudi jaz k njemu in namesto umirajočega človeka, našel mladeniča shujšane, toda rdečega lica, polnega življenja in veselja. Po zdravnikovem mnenju je bil to slednji blesk svetilnice. Mlademu duhovniku je stregla mati, ki je radi tete takoj zila name tak potok blagoslova, da sem mogel vtopiti se v njem.

Angelica ni prišla ta dan obiskat bolnika; presedela je ves čas pri svoji materi. Videl sem jo šele pri obedu, pri katerem je bila navzoča tudi gospa Celina, katero so pririnjili vsaki dan k obedu na njenem naslonjaču. Bilo je to povsem naravno, da je Angelica ves čas poprej prebila pri materi; domislil pa sem si vendar, da se me nalašč ogiblje. Naši od-

toliko drugih, med spisi arhiva deželnega odbora.

Podlaga organizaciji zdravstvenih zadev v deželi je pač organizacija zdravniške službe, ter bi se po logični poti vsekako moralo prej misliti na ureditev zdravniške službe v deželi, predno se je sploh prestopilo k resitvi vprašanja deželne norisnice ter uredbam proti pelagri in malariji. Goriska kronovina je ob enem edina, ki nima nikakega zdravstvenega zakona. Posledica temu je, da je zdravniška služba brez vsake organizacije, da imajo nekateri kraji preveč zdravnikov, drugi pa so zopet brez vsake zdravniške pomoči, da se plača zdravniške službe sklada proti vsakemu načelu pokrivanja javnih potrebščin, in da se po drugih krajih zopet preoblagajo občine s stroški za zdravniško službo, ki daleč presegajo denarno moč.

Ker leži načrt zakona pripravljen, in je cela stvar dovolj proučena, ter je edinole krivda deželnega odbora, ako zdravstveni zakon leži od l. 1901. nerešen, dovoljuje si podpisani vprašati:

1.) Kateri so vzroki, da se deželni odbor ni bavil resno z vprašanjem organizacije zdravniške službe v deželi?

2.) Zakaj se ni predložil za pripravljeni načrt zdravstvenega zakona ali pa isti z željenimi spremembami deželnemu zboru v razpravo?

3.) Ali je Vaše Preblagorodje voljno delati na to, da se nemudoma predloži dotični načrt zakona, in ako bi to zaradi kratke se preostajajoče dobe tega zasedanja ne bilo mogoče, da se predloži vsaj v prihodnjem zasedanju deželnega zbora?

Namakanje tržiške ravni.

Vprašanje dež. poslanca dr. Henrika Tuma na Njegovo Ekscelenco poljedelskega ministra.

V deželnem zakonu z dne 23. XI. 87. st. 36. dež. zak. se je ustanovilo amelioracijsko podjetje za namakanje tržiške ravni ter je bilo v § 2. določeno, da ima deželni odbor sporazumno z državno upravo določiti gradbeno dobo. Ista se je prevdarila za dobo od l. 1887. do 1891. Očividno pa je bilo celo podjetje premalo premišljeno in dotični prevdarki jako površni, in tako o izvršenju načrta z letom 1891. niti ni moglo biti govora. Sele z dogovorom državne uprave in deželnega odbora dne 23. V. 00. st. 12. dež. zak. se je določila konečno gradbena doba za 4 leta od dne razglasitve zadnjega učaza t. j. do 23. V. 04. Iz poročila državnega nadzornika sledi, da se je delo zavlačevalo na vse mogoče načine, tako da se je morala z ukazom namestništva 14. VII. 04. št. 12022/II sporazumno z deželnim odborom podaljšati gradbena doba še za daljših 15 mesecev. Iz spisov je razvidno, da je največ vodstvo zadrage samo zakrivilo zakasnitev.

Spor, ki je nastal med občino tržiško in zadrugo radi naprave plovnega kanala od Trziča do Porto Rosegga, je zavlačeval delo nekoliko let, kakor se je sploh delo odlašalo vsled pomanjkanja enotnega vodstva. Mnogo tega zavlačevanja je zakrivila okolščina, da je legalni konzulent zadruga in deželni glavar goriski ena in ista oseba, in da je ta oseba bila ob enem glavni nasprotnik izvršitve plovnega kanala od Trziča do morja. Goriska dežela je interesirana pri amelioraciji tržiške ravni z zneskom K 764.800. Ako se pomisli, da je terjatev proti zadrugi precej problematična, ker bi se dala izterjati le s tem, da se ugonobi cela vrsta kmetijskih eksistenc, je vsako kasnenje z izvrševanjem dela za deželni zaklad obteževalno. Pri izvrševanju del za namakanje pa se vsled kasnenja zadrugnega vodstva tudi močno obtežuje gospodarstvo posestnikov ter se isti preganjajo in stiskajo na vse mogoče načine, ako energično varujejo svoje posestne pravice proti vodni zadrugi.

Je vse polno slučajev pravnih motenj posesti in drugih, iz katerih je razvidno, da se je malemu posestniku naložilo ne le ogromnih bremen, ampak da se ga tudi pri gospodarstvu s servitutami in drugimi bremenami obtežuje. Glavarstvo v Gradišču, ki ima nadzorstvo nad podjetjem, kakor tudi nadzornik ministerstva v tem oziru ne storita svoje dolžnosti, ker puščata, da se pod vodstvom legalnega zastopnika dr. Pajerja vsa ta zavlačevanja vrše nemoteno.

Dela sekundarnih in terciarnih odtokov so očitno tudi jako površno izdelana, tako da istih skoro ne bode mogoče rabiti ali pa da je rabnost jako dvomljiva in utegne prejenjati v kratki dobi let. Na marsikaterem kraju odtoki puščajo in preplavljajo ali sosedne polje ali javno cesto, in tudi v tem oziru podjetje ničesar ne stori, da bi varovalo koristi dotičnikov in ravno tako malo državna nadzorovalna oblast. Vse pritožbe in koraki pa se onemogočujejo vsled vpliva oseb, ki so na čelu zadrage.

Vsled tega podpisani vpraša:

1.) Ali je V. E. znano zanemarjeno stanje gradbenih del pri amelioracijskem podjetju namakanja tržiške ravni?

2.) Kaj je V. E. voljna ukreniti, da se to delo izvrši vsaj v zadnji podaljšani dobi do 23. X. 05.

3.) Kaj misli V. E. ukreniti, da bodeta c. kr. okrajno sodstvo v Gradišču, in tudi odposlanec ministerstva natančneje in vestneje štutila domače prebivalstvo pred podjetjem in zadrugnim vodstvom?

Deželni zbor.

XI. seja dne 9. novembra t. l.

Seja je bila naznanjena, kakor običajno, ob 5. uri, ali pričela je šele ob 5¹/₂. Marani, Venuti in Verzegnassi so vložili interpelacijo in predloge glede na dogodke v Inomostu.

Vloženih je bilo tudi več drugih predlogov in interpelacij.

Oglasi se Marani, ki predlaga, naj pridejo takoj na dnevni red predlogi glede dogodkov v Inomostu. Ko začne citati Marani svojo interpelacijo na naučnega ministra in ministerskega predsednika, začne klicati Lahi na galeriji, katera je bila polna občinstva, „Abbaso Körber“! Marani je sestavil svojo interpelacijo v izbranih, ostrih besedah proti Nemcem in vladi. Ob vseh ostrejših besedah nastane na galeriji gromovito ploskanje in vpitje. Deželni glavar opominja galerijo, ali Marani pretrga njegov govor ter glasneje čita naprej, Lahi burno ploskajo in kričijo. Deželni glavar ponovno pravi, da dá izprazniti galerijo, ali vselej ga pretrga Marani, Lahi na galeriji pa burno ploskajo in kričijo. Sliši se tudi posamezen klic po laškem vseučilišču v Tratu.

Verzegnassi zahteva za svoj predlog nujnost. Tuma želi tekst predloga. Glasi se: Deželni zbor naj izrazi svoje grajanje, da se je ustanovila v Inomostu pravna fakulteta proti volji Lahov in Nemcev; ugovarja proti trpinčenju laških visokošolcev; protestira, da politične oblasti niso znale preprečiti ekscese. Verzegnassi omenja, da so se Lahi potegovali za laško pravno fakulteto v drž. zboru, v delegacijah, po občinah itd., ali dala se jim je v Inomostu proti volji njihovi in Nemcev. Obrata se proti centralni vladi. Ko omenja, da se nahajajo laški visokošolci v zaporih v družbi tatov in roparjev, nastane velik krik med Lahi na galeriji, ki so ploskali ali kričali ob raznih stavkih govornika. Deželni glavar pravi ponovno, da dá izprazniti galerijo, ali Lahi na galeriji se mu smejejo ter delajo ironične opazke.

Dr. Tuma se oglasi k besedi, rekoč, da je predlog že pač mišljen tako, da boči svečan protest proti dogodkom v Inomostu. Slovenci sicer nimajo povoda, delati stafažo, ker Slovincem se godi krivica ne le od Nemcev marveč tudi od Lahov, katerih bič so že večkrat občutili. Pri takem protestu pa je s celim srcem zavaven, vedoč tudi, da dene človeku dobro, če ima v takih trenutkih koga na svoji strani. Spominja se izgrečev na Goriskem in v Tratu, koliko naših sinov je bilo obsojenih v ječo, ker so dali izraza jezji proti Lahom povodom umora vsem priljubljene cesarice. Kako drago so plačali avstr. patriotizem. — Glasuje za Lahi brez pridržka. Vlada je kriva, to povdarjajo vsi faktorji, vsi soglašajo v tem. Vlada ni poslušala glasu ne protestov ne od strani Lahov ne od strani Nemcev, da, ni poslušala profesorjev samih, vlada je sploh razvajena, da dela, kar hoče, člani naše vlade pa imajo sami premalo avstrijskega patriotizma, da bi se ravnali po tem, kje naj se dajo pravice. Vlada se ravna po geslu: Divide et impera! Zgodovina pa jo lahko preteče... Tekla je v Inomostu laška, pa tudi nemška kri. Laška mladina se je znala braniti, zato pa se je ne sme obsoditi, obsoditi se mora Herrenvolk, ki pravi,

da ima največjo kulturo. Nemci so vzgojeni za Herrenvolk, vlada jih je vzgojila. Kjer Nemeč udari, ve, da sme udariti. (Ploskanje.) Sam je bil priča nemski surovosti v Celju, kaj sme storiti Nemeč pod varstvom bajonetov. Ali to je plačala naša mladina, plača pa tudi laška. Kako britko je biti tepen, so občutili, ali kdor je teptan, ve, kako tudi sam postopati ne sme. (Klici: Tako je!) Nemeč stori, kar hoče. Prebivalstvo v Inomostu je storilo, kar je marsikedo videl naprej. Med občinstvom, ki je bilo zadeto, se čita c. kr. uradnik, zopet c. kr., in celo k. k. Statthaltereibeamte. Kaj pa so iskali tam c. kr. uradniki takrat, kadar se zabava laška mladina? (Velikanski aplavz, ploskajo tudi laški poslanci.) To je tista rana, ki stori, da Avstrija segnije. — Da so zahtevali Lahi svoje vseučilišče na svojem teritoriju, je umevno. Nemci imajo univerzo v Pragi, na meji Avstrije v Bukovini, v Inomostu, v Gradcu, na Dunaju, več kakor jim gre. Ne privolijo pa staremu kulturnemu narodu, kakor je italijanski — mi pa še srednje sole nimamo. Glasoval bo za predlog, ali naj tudi oni glasujejo, kadar gre za: Vsakemu svoje! (Velik aplavz.)

Zastopnik vlade grof Attems pravi (slovensko), da je rekel dr. Tuma, da je vedela vlada, kaj se namerava, da pa nalašč ni storila nič v varstvo italijanskih dijakov. Proti tej insinuciji mora protestirati. Tuma reče: Facta loquuntur. Ko pove zastopnik vlade gorenje besede po laško, nastane strašen krik, žvižg in razni klici od strani galerije.

Predlog Verzegnassijev je bil sprejet s oglasno. Nastal je velikanski, dolgo trajajoč aplavz. Deželni glavar preči zopet, da izprazni galerijo.

Venuti čita na to svoj predlog med velikanskim aplavzom pri posameznih krepkih in važnejših stavkih.

Nato se oglasi še Naglos, rekoč, da noče reči, kake posledice utegnejo imeti dogodki v Inomostu, omenja avstrijsko policijstvo, ovadustvo, vlada dela iredentizem, ali Nemeč sme uganjati iredentizem, kakor hoče. Predsednik ga pozove k argumentu, ko hoče citati neki članek iz nekega lista, ne dovoli predsednik. Naglos skonča. Ker je vmes ploskala galerija, se dež. glavar zopet obrne proti nji.

Venuti je predlog je bil sprejet s oglasno ob velikem odobravanju in ploskanju.

Zastopnik vlade je odgovoril na to na dve interpelaciji dr. Tume, in sicer glede kozje paše in gozdarstva in planinarstva.

Na to sta prišla na vrsto Marani jeva predloga, da se izreče zahvala onim profesorjem, ki so stali na strani laškimi visokošolcem ob izgredivih v Inomostu, za izkazno sočustvovanje žrtvam, ter se izreče priznanje mladeničem, ki so postavili svoje življenje v nevarnost, pošilja se jim pozdrave. Sprejeto soglasno ob burnem odobravanju.

nošaji se morajo sčasoma tako ali tako vrvnati, vendar razumem, da morejo biti iz početka žalostni in težavni, Angelica ima toliko inteligence srca, toliko občutljivosti in dobrote, da se ne zna obnašati ravnodušno gledé na položaj, v kakoršnem se nahajamo; nima pa dovolj one društvene spretnosti, katera v vseh, celo najbolj zavutih pogojih, zna vsaj na videz ohraniti svobodo. Taka spretnost pride šele z leti ko živi viri občutkov začnejo sahnati ter postane duša konvencionalna.

Kar se mene tiče, sem dal Angelici spoznati, da ne čutim kake žalitve ali mržnje do nje, ker mi je tako velelo srce. V ostalem nočem nikdar govoriti ž njo o minulosti, vsled česar tudi nisem iskal ž njo danes razgovora na samem. Zvečer pri čajju smo se razgovarjali o splošnih rečeh in o tem, kaj je novega pri nas in za mejo. Teta me je še povpraševala po Klari, za katero se je močno zanimala, in jaz sem ji povedal vse, kar sem vedel o njej, in polagoma smo jeli govoriti o umetnikih sploh. Teta zre na umetnike kakor na neko vrsto ljudij, katere je vstvaril Bog radi tega, da bi od časa do časa zamogel kdo prirediti gledališče za reveže. Jaz sem trdil, da umetnik, ako le ima srce čisto, napolneno ne s puhlim samoljubjem, marveč z ljubeznijo do umetnosti, more biti naj srečnejši človek na svetu, ker se stiče neprestano z nečim neskončnim in brezobzirno popolnim. Iz življenja prihaja vse zlo, iz umetnosti izvira samo sreča. To je zares le moje mnenje, podprto z opazovanjem. Angelica se je nahajala na moji strani, in ako tu zapisujem ta razgovor, se to zgodi radi tega, ker me je zbudila neka opomnja, sicer kaj preprosta, toda zame jako pomenljiva. Evo, ko sva se razgovarjala o zadovoljnosti, ki izvira iz umetnosti, mi je ona dejala: »Godba, to je najboljša tolažba«. V tem sem videl ne-

prostovoljno priznanje, da ona ni srečna, ko tako govori o sebi. V ostalem nimam tudi v tem obziru nikakega dvoma.

Pa tudi njeno lice ne razodeva, da bi bila srečna. Šele pravkar razcvetela, je videti na videz mirna in celo lepa, ni pa razjasnjena od luči veselosti ki od znotraj sili na dan, ter je opaziti na njej neka zbranost, kakoršne nekoč ni bilo. Črez dan sem bil zapazil, da imajo njene senci rahlo zarumenelo barvo, kakoršno ima na primer slonova kost. Neprestano sem zrl na njo, ker mi je delalo to neizrekljivo razkošje; rekel bi, spominjal sem se je z nekakimi čudnimi, zdraziljivimi, ter obenem s sladkimi občutki, trdil, da je to isto lice, iste dolge trepalnice, iste oči, ki niso črne, ali so vendar videti kot črne, ista zasenčena usta. Nisem se mogel nasititi nad to premeno spominov v realnost. V Angelici tiči nekaj neovrgljivo mičnega, da, ako bi je poprej nikdar ne videl in ko bi jo postavili med tisoč najlepših žensk ter mi naročil, naj grem izbirat, čutim, da bi šel naravnost k njej in dejal: To je moja izvoljenka! Nahajajo se morda še lažje na svetu, toda take, ki bi bolje odgovarjale nekakemu protitipu ženske, katero nosi vsak možki v svoji domišljiji, zame ni nobene. Mislim si, da je moralava vedeči, da jo opazujem in — občudujem.

Odšel sem v mraku. Bil sem tako močno zaglušen od vtisov dneva, da je bilo moje poprejšnje modrovanje ter upanje do te stopinje ugonobljeno, da na poti nisem imel in še sedaj nimam moči, zaglobiti se, kakor po navadi, v samega sebe. Upal sem najti gospo Kromičko, a našel sem Angelico. Evo, še enkrat zapišem to. Bog sam edini vé, kaj vse more nastati iz tega za naju. Premišljuje to, imam vtis kakor nekake velike sreče in nekake prevare obenem. Saj v teoriji sem vendar imel prav, ko sem se po njeni poroki na-

dejal, da tudi na njej zapazim te psihične premembe, ki se prisiljeno pripeté pri vsaki ženski, in mogel sem se nadejati, da ta ženska mi da vsaj razumeti, da se čuti veselo, ker si ni izbrala mene. Nobene druge ni na svetu, ki bi si odrekla to zadoščenje svojemu samoljubju... In kakor poznam samega sebe, kakor poznam svojo občutljivost in svoje živce, tako bi bil bil pripravljen priseči, da bi se v takem slučaju vračal poln grenkobe, ironije, jeze — toda ozdravljen. Med tem pa se je zgodilo drugače, popolnoma drugače! To je bitje s tako nečlovežno dobrotu srca in preprostostjo, da se je pokazala mera, s kakoršno sem meril človeško dobrotu, za njo premajhna. Kaj nastopi sedaj, kaj se zgodi z menoj, na to nočem odgovarjati. Moje življenje je moglo v jasni in mirni reki teči v morje, v katero se steka vse — sedaj pa drvi slično slapu v propad. Toda naj bo, kakor hoče. V najhujšem slučaju bom zelo nesrečen. Nisem počival na rožah niti poprej s to svojo ničnostjo v duši. Ne spominjam se, toda zdi se mi, da mi je oče dejal, da iz življenja mora nekaj izrasti, ker tako je pravo narave. Ako mora, pa mora. Resnica je, da celo v pustinji moči življenja, skrite v globeli, silijo k višku nalik palmam na oazah.

Dne 21. malega travna.

Prebivam tako rekoč v Varšavi, toda štiri dni sem zaporedoma prebil v Ploševu. Gospa Celina se počuti bolje, nasprotno pa je duhovnik Latiš predvčerajšnjem umrl. Zdravnik Hvastovski imenuje njegovo bolezen »sijajen preskok pljučne jetike« ter le s težavo skriva zadovoljnost, da je konec sijajnega preskoka tako napovedal. Za kakih dvanajst ur pred smrtjo smo obiskali pokojnika. Šalil se je z nami ter bil poln tolažbe radi pojemanja vročnice, katera

Gregorčič zahteva za svoj stavljeni predlog glede doveznih cest k postajam na novi železnici, da se pokrije del stroškov iz deželnega zaloga, nujnost, ki se sprejme. Predlog gre v železniški odsek.

Na to prične dnevni red. Ura kaže 7¼. Venuti utemelji na kratko svoj predlog, za devajoč prenašanje bolniških stroškov insolventnih inozemcev, istotako Klančič enak predlog, ki se sprejme. Glede izčiščenja in uravnave reke Taglio se je po predlogu Verzeznassijevem obrniti do vlade.

4. točka dnevnega reda je: občinski red. Dr. Gregorčič omenja, da je slo delo za občinski red prehitro, da so nekateri točke, s katerimi se ne more strinjati, tako gledé tajnikov, da se obečajo večji troški ter da bi nekateri paragrafi spravili obč. avtonomijo v nevarnost ter prisle občine pod kuratelno dež. odbora. Predlaga, naj se vrne občinski red deželnemu odboru, da ga z morebitnimi premembami predloži dež. zboru v prih. zasedanju. Treba je tudi čuti mnenje obč. Z obč. redom naj se spoji tudi volilni red. Tuma je za to, da se sprejme načrt tako, kakor ga je popolnil pravni odsek. Povdarja potrebo občinskega reda, in se nadeja, da dobi sankcijo. Omenja pohvalno delovanje dež. tajnika in knjigovodskega ravnatelja kakor tudi prizadetih uradnikov pri tem delu. Slovenski prevod je dober, kar kaže neosnovano svoječasno Maranijevo trditev, da naši uradniki niso kos svoji nalogi v jezikovnem oziru. Glede na nujnost je za to, da se sprejme takoj občinski red. Lapanja se strinja z dr. Gregorčičem ter pravi, da je jezik pomanjkljiv. Marani zagovarja novi občinski red ter priporoča sprejetje. Panigaj predlaga, naj se sprejme en bloc. Se sprejme z večino.

Ustanovitev deželnega kmetijskega urada. Posl. Štrekelj poroča kot odsekov poročevalec, da je predmet se nezrel, ter da naj se gre preko te točke na dnevni red. Oglasi se Verzeznassi kot poročevalec manjšine (v kmetijskem odseku imajo večino Slovenci) ter podpira predlog za ustanovitev deželnega kmetijskega urada. Dr. Treo pravi, da pogosto slišimo besede, ali tem slede druga dejanja. Imamo najlepše polje za kompromise, da odpravimo sporno jabolko iz zbornice. Mora pa reči, da ga Verzeznassijev predlog pripravljajo do tega, da mora izreči, da ni dobro z njimi vedno češnje zobati. Spominja se na imenovanja za dež. hip. banko... Danes ni poguma reči: do tu in ne dalje! Zato pa deželni glavar izvrši imenovanje po svoje in nastane zopet prepir. Minoritetni predlog bo najbrže predlog večine. Zato pa predlaga, da naj izreče dež. zbor, da smatra imenovanje nadzornika za kmetijski urad važno ter naj se izvrši v smislu § 31. dež. pravilnika. Nasa dva slov. odbornika bosta vedela paziti, da se to vprašanje nacionalno in gospodarsko pravično reši. Gregorčič predlaga, da naj se ime-

nuje za nadzornika le takega kandidata, ki je obiskoval kako pristojno avstrijsko šolo. Omenja, da povod uradu je c. kr. kmet. društvo. Tam naj se zboljšajo razmere. Na nepravem mestu bi bilo, ako bi prišli življi iz kmet. društva v ta urad, zato predlaga, da se pri imenovanju ne sme ozirati na osebe v c. kr. kmet. društvu. Dr. Tuma omenja, da je predmet tak, da bi zahtevala naša narodna čast, da bi sli preko tega na dnevni red. Žalho se je Slovence na nesramen način v c. kr. kmet. društvu. Ker je postal položaj tega društva prekaren, so prišli s predlogom o kmet. uradu. Imamo pa dosti kmet. zavodov, potov. učitelje, drž. inšpektor je blizu, urad proti filokseri, veščakov polno. Zdaj pa dobimo še en urad, iste bodo funkcije, kakor v c. kr. kmet. društvu. Gospoda so uvideli, da kmet. družba ne postopa tako, kakor bi morala, treba jo desavouirati. Naša mala dežela mora to drago plačati. Novega nadzornika postavijo v 6. razred, čudno, da ga niso deli kar v 3. Frivolno se igra z deželnim denarjem. Dr. Gregorčič ne mara Hugaesa, kaj pa, če dobimo še kaj slabšega. Zapoditi treba iz kmet. društva tiste, ki ne delajo prav, potem dobiti druge. Tudi s finančnega stališča je proti ustanovitvi kmet. urada.

Ako pa hočejo kasirati društvo, potem je prav, da bi se ustanovil kmetijski urad. Dosedaj se je obračala vlada na c. kr. kmet. društvo. Zakaj je prišla družba tako ob milost, zakaj ni za rabo? Če pa je, potem ne potrebujemo urada. Na mestu bi bil kompromis, da se družba kasira. Smatra za častno zadevo slovenskih poslancev, prav je le, da gredo in zbornice, ker se je tako strupeno žalilo Slovence. Glede predloga dr. Treota omenja, da deželni glavar ve prav dobro, kaj je važno, le samo včasih noče vedeti; zato nepotrebno, sklepati že naprej, kaj je važno. Glede predloga dr. Gregorčiča omenja, da bo morda prih. nadzornik kak italijanski podanik, morda je že kateri in peto, vzgojen seveda ostro nacionalno, da bo delal le z. Furlanijo. Obžaljuje, da ni dobil podpore na svoji strani. Narodno stališče je skrajno žaljeno. Štrekelj: Ko se je imelo sklepati o dež. hip. banki, se je imelo pred očmi troške, imenovanja itd., ali današnji predlog je gol, nag. Nič se ne vpraša, koliko bo stalo. Nadzornik bo v 6. razredu, treba bo pa še drugega osebja. Imamo pa že strokovnjake, ki so absolvirali take študije, imamo vrhu tega še druge, denarja pa malo; če ni novcev, ne pomaga imeti osebje. V zadnjem zasedanju je glasoval tudi on za deželno trtnico.

Kakor je prišel za to strokovnjak, ki ni strokovnjak, tako bo tudi v novem uradu. Gotovo bo novi nadzornik Italijan, ki ne bo poznal ne jezika ne razmer. 23.000 K je izdanih za trtnico, ali koliko bo koristi? Skandal je to, drago plačan. Tisti veščak, ki jih je vedel do deželne trtnice, tisti vodi Ita-

lijane do novega urada. Duša ga boli, ker je glasoval tudi on za trtnico. V početku se je vabilo, naj pridejo gledat, sedaj pa, ko je slo za rezultat, je stalo v „Agricolture“, da so miši vse požrle. Na trditev, da se drugodi umneje gospodarji nego pri nas, pravi: pojdi v Št. Andrež, pojdi v Vrtojbo, to je perivoj, to je vrt, to ni več kmetško delo. Omenja, da bi znašale vse podpore, katere bi se dale, manj, kakor bi stal uradnik. Nalogo bi imel tudi to, kakor je tul, da bi učil kmete, kako se miši pobijajo. Ako le to in podpore, potem ga ni treba. Ostane pri sklepu odseka. Verzeznassi povdarja važnost urada za napredek kmetijstva, brani trtnico. Tuma pravi, da vkljub radovednosti le ni povedal V. drugega nego to, da bi novi nadzornik inšpiciral veščake, katere že imamo, in društva v deželi, če so potrebna podpore. Če je poseben nadzornik za šole potreben, to treba utemeljiti. Inšpektor bo stal najmanj tliko, kakor ena sola. Štrekelj vzdržuje, kar je rekel. V kmet. društvo so vsprejeli celo Lega nazionale in Società ginnastica, naših poštenih slovenskih posestnikov pa ne. Za nas Slovence, ako glasujemo, je to izdajstvo. Svetuje slovenskim poslancem, da naj gredo iz zbornice. Ko se Verzeznassi nekaj pove, odidejo dr. Tuma, Štrekelj, dr. Treo in Klančič iz dvorane. Pri glasovanju na dnevni red glasuje za navzočih 6 klerikalcev, proti Lahi, da se ustanovi deželni kmet. urad, glasujejo Lahi, proti navzočih 6 klerikalcev, sprejme se Gregorčičev predlog, Treotov pade. Glasovanje klerikalcev spremljajo ironični klici z galerije: Živela zavedna desnica!

Glede vzdrževanja oglejske bazilike se vabi vlado, da prestrbi vse potrebne pravice; prošnja A. Žnidertiča iz Renč za podporo v svrhu obiskovanja obrtne šole v Inomostu se odstopi dež. odboru, da dá primerne podpore. Marani omeni, da se to zgodi, samo v Inomost ne sme iti; dež. odboru se naroči, pobrigati se za izvršitev brambenih del v kraju Sabbioni pri Vilešu; deželni odbor naj stopi v dogovor z vlado za ustanovitev mlekarske šole v Cerknem; preko prošnje društva za podporo slov. dijakom na Dunaju se gre na dnevni red; dež. odbor naj se obrne do vlade glede gradnje železniške črte z normainim tirom med Červinjanom iz Belvedere.

XII. seja deželnega zbora dne 10. nov. t. l.

Seja je bila napovedana ob 4. uri, pričela pa je 5 minut pred peto. Vloženih je bilo več interpelacij in predlogov. Deželni glavar Pajer je odgovoril na interpelacijo dr. Tume glede zdravstvenega zakona takoj rekoč, da dež. odbor se je že bavil s tem vprašanjem, pripoznavaje potrebo takega zakona. Ni res, da ima dež. odbor že gotov tak načrt, predloženi pa se je pokazal neprimeren. Dež. odbor se bavi z novim na-

črtom. Obrnil se je tudi do občin za mnenja, ali došli so pomanjkljivi odgovori. Sicer je bilo pa predloženih toliko drugih načrtov; kadar bo gotovo, se napravi nov zakonski načrt.

Dr. Tuma je utemeljeval na to nujnost svojega predloga, s katerim se nalaga deželnemu odboru, da prouči kreditne razmere v deželi s posebnim ozirom na malega posestnika, obrtnika in trgovca v svrhu, da se ustanove v kronovini v vsaki občini, kjer je to po dejanskim okoliščinah mogoče, občinske hranilnice in posojilnice, katere se imajo združiti potem v zvezo, na kateri ima temeljiti zadružna deželna banka; naj se pripravi vzoren statut za občinske hranilnice in posojilnice, za zvezo istih in za zadružno banko. Tuma omenja, da je važnost razvidna že iz predloga samega. Dež. glavar reče, da se dež. odbor že bavi s takim vprašanjem. Sprejme se nujnost z večino, nekaj klerikalcev ne glasuje.

Dr. Tuma je utemeljeval na to svoj drugi nujni predlog z ozirom na sklep prejšnjega dne glede ustanovitve dež. kmet. urada. Nalaga se dež. odboru, da stopi v dogovor s c. kr. kmetijskim društvom in c. kr. vlado radi razpusitve tega društva ter prepustitve vsega društvenega premoženja deželi proti istočasni ustanovitvi deželnega kulturnega sveta v okviru deželnega kmet. urada; statut naj se predloži v prihodnjem zasedanju ter naj se pridobi stalni letni prispevek c. kr. vlade, ki bi odgovarjal vedno rastočim potrebam deželne kulture. Verzeznassi je menil, da se hoče položiti roko na privatni denar, in bi bilo nekaj nezastlisanega konfiscirati privatno imetje v sporazumljenju z vlado.

Dr. Tuma pravi, da je nujnost izkazana, meritorično pa ni predlagal nič. Včeraj že je rekel, ali kmet. društvo držati, ali kasirati, kar starega na njem, dobro, kar novega, ni vredno piškavega oreha. Meni, da bi bilo pač drugače delati s kulturnim svetom kakor pa s privatnim društvom. Nujnost je bila odklonjena, Tuma reče dr. Gregorčiču, da ga veseli, da je tudi on za to, ko pade tudi nasvet, da se izroči predlog odseku.

Štrekelj predlaga na to nujno, naj stopi dež. odbor v dogovor z vlado, da pride v rihembersko občino strokovnjak ter preišče, če je res voda kriva na pojavljajočem se legarju. Pravi, da Rihemberg je v dolini, ki ima dosti izvirkov in vode. Ko je tekla Branica, pred 30 leti ni bilo pomanjkanja vode, sedaj se zasula vsled nalivov, nagromadilo se je gruča, da teče po samem gruču. Leta 1859. je legar decimiral prebivalstvo. Letos je bilo okoli 20 slučajev. Okrajni zdravnik mu je potrdil, da vzrok je voda. Zato predlaga nujnost, ki se sprejme.

Dnevni red. Marani utemelji svoj predlog, da se pozove vlada, da izda zakon o nedovoljeni konkurenci. Gre za resolucijo, kakor v drugih dež. zborih. Nujnost se sprejme.

pa je pojemala le radi večje onemoglosti. Včeraj zarano sva sedela z Angelico na balkonu, ko je dospela mati revnega duhovnika ter začela praviti o njegovi smrti na oni poseben kmečki način, v katerem se žalost meša s popolno udanostjo v to, kar se je pripetilo. V mojem sočutju se je nahajala tudi radovednost, ker sem s prostaki le malo kedaj prišel v dotiko in le malo obračal pozornost na nje. Kak čuden jezik govore ti ljudje! Prizadeval sem si zapomniti si njene besede, da si jih zapišem. Stara kmetica je pri pozdravu molče objela noge meni in Angelici, na to pa, pokrivši mi oči z dlanjo, jela tarnati:

»O pristrčni moj Jezus! o prenajsvetejša Marija! Umrl mi je moj revež, umrl! Rajši je odšel h Gospodu Bogu, nego bi bival pri očetu in materi. Grajska postrežba mu prav nič ni pomagala. Zaman so mu dajali vina, ker tudi to vino mu ni pomagalo. O Jezus najsvetejši, o Jezus! o Jezus!«

V njenem glasu se je krila brž dv. na odkritosrčna materinska žalost, toda to, kar je obrnilo nase mojo pozornost, je bilo nekako navadno zatezanje v žalovanju. Nisem še čul doslej kmetic, žalujočih po smrti svojih bližnjih, toda bil bi prisegel, da morajo vse enako tožiti, kakor bi se nahajali za to nekaki vaški predpisi.

Angelica je imela solze na trepalnicah, in z nepopisljivo dobroto, kakoršno imajo zgolj ženske, je jela izpraševati o okoliščinah smrti, domišljuje si, da pripovedovanje prinese ženski olajšavo. In starka je zares začela pripovedovati na vsa sapa:

»Ko je duhovnik z Gospodom Jezusom od njega odšel, sem mu rekla tako-le: sedaj pa že umrješ, ali ne umrješ, kakor je volja božja! Pripravil si se lepo na smrt, a sedaj spi. On mi odvrne: dobro! — Na to je zadremal in jaz isto tako, zakaj Bogu bodi

potoženo, da že tri noči nisem nič spala. Šele ob petelinovem petju je prišel moj stari, me zbudil in sedla sva oba — a on pa je spal in spal. Pa sem rekla staremu: »Ej, če le ni umrl! A stari mi odvrne, morda je pa umrl!« Dotaknil se ga je za obleko in oni se je sprebudil ter dejal: bolje mi je. Poležal je za kakih pet minut mirno ter se neprestano smehljal v strop. Ko sem to videla, me je kar pograbila nevolja in rekla sem mu: »a ti, kostanj, menda se posmehuješ moji revščini?« Toda on se je le smehljal smrti, ne pa moji revščini, kajti kmalu na to je jel hitro dihati, in ob solnčnem vshodu ga je vtregalo.«

Tu je znovič začela stokati — na to je naju povabila, naj greva pogledat mrliča, ker ga je že oblekla in on je »tako lep, kakor bi ga naslikal.« Angelica je bila pripravljena iti z njo, toda jaz sem jo pridržal; žena pa, pozabivši čez trenutek na svojo željo, je nama jela praviti o svoji revščini. Njen mož je bil svoje dni premožen gospodar, toda vse svoje premoženje sta potrošila za to, da odgojita sina. Kmetje so sedje so kupovali oral za oralom in danes jima je ostala samo koča, pa nič zemlje. Tisoč in dvesto rubljev sta potrošila. Mislila sta si, da se na starost napotita k sinu, a med tem ga je vzel Bog. Starka je nama z vso kmečko udanostjo povedala, da sta se že dogovorila z možem, da takoj po pogrebu pojdeti »beračita«. Niti kazala ni, da bi jo bilo tega strah, kajti govorila je o tem z nekim tajnim zadoščenjem; samo tega se je bala, če ji mar občina ne bo delala ovir s pričevalom, katero, ne vem čemu, jima je bilo potrebno. V njenem pripovedovanju so se tisočere realne podrobnosti mešale s klici Jezusa in Marije, s solzami in žalostjo.

Angelica je stekla v hišo ter se čez trenutek vrnila z denarjem, katerega je hotela izročiti stari

ženski, toda meni je šinila druga misel v glavo katero sem v tem hipu spoznal za dobro.

Pridržal sem roko Angelici, in obrnivši se k ženski, jo vprašal:

»Torej tisočindvesto rubljev ste izdali za odgojo sina?«

»Kajpada, jasni gospod! Mislila sva si, kadar postane župnik, najti pri njem zavetje v župnišču, toda Bog najvišji je odredil tako, da pojdeva ne v župnišče, marveč pred cerkev.«

»Torej vam jaz podarim tisočindvesto rubljev. Potem jameta gospodarit, na novo ter živeti mirno v koči.«

Bil bi storil to takoj, toda nisem imel pri sebi denarja; namenil pa sem se vzeti potrebno svoto iz tetine blagajnice, in naročil sem ženski, naj pride čez eno uro. Bila je tako prevzeta, da me je zrla nekaj časa s široko odprtimi očmi, ne spregovorivši niti besedice; naposled se mi je s krikom zgrudila k nogam. Vsekakor pa se mi je posrečilo, otesti se je dovolj hitro, poglavitno radi tega, ker se ji je mudilo steči k možu, da mu pove to veselo novico. Ostala sva sama z Angelico, katera je bila takisto ganjena, in v prvem hipu ni znala najti njej potrebnih besed; šele čez trenutek je jela ponavljati:

»Kako si ti dober! Kako si dober!«

Toda jaz skomignem z rameni in odvrnem Angelici s takim glasom, kakor bi govoril o stvari takisto malomarni, kakor naravni:

»Jaz, moja Angelica, nisem storil tega iz dobrote, niti radi teh dveh ljudi, katera vidim sedaj prvokrat. Storil sem to edino radi tega, ker se ti za nju potoguješ, in pri misli, da tebi s tem napravim veselje. Drugače bi ju bil odpravil s prvim večjim darilom.«

Faidutti temeljuje predlog glede podelitve podpor za ustanovitev kmečkih posojilnic, omenjajoč tako potrebo, da se pomaga kmečkemu in delavskemu ljudstvu. Tuma pravi, da ve, da ima Faidutti zasluge za tako delovanje, ali tu gre za načelno nasprotstvo. Raiffeisnove posojilnice so presle v politično stran klerikalizma. Če so v pravih rokah, so dobre, ali trdi, da niso. Vodstvo ne gre v roke duhovnikov. Njega predlog je protipredlog. Nujnosti je nasproten. Faidutti povdarja potrebo takih posojilnic za ubogega, to je splošno pripoznana institucija, delajo na njej protestantje, židje, Raiffeisen je bil protestant. Brani potem delovanje duhovnikov ter pravi, da imajo tudi pravico posluževati za pravic ter se obrača proti očitjanju s klerikalizmom. Deželni glavar ga kliče k stvari, na kar sklonča.

Predlog dr. Tume, naj gre Faiduttijev predlog v dež. odbor v proučevanje, se odkloni, sprejme se Faiduttijev predlog.

Na to se oglasi dr. Treo, rekoč, da naj se dene pred točko o proračunu za leto 1905. točko o zakonskem načrtu glede ureditve pravnih razmer učiteljskega osebja na mestnih in javnih ljudskih solah, kar se sprejme ob odobravanju učiteljev, katerih je bilo obilno število na galeriji. Dr. Gregorčič pravi, da kar je rekel dr. Treo, da je pričakovati pri proračunu govorov, da takih ni pričakovati ne od italijanske strani ne od njegove, pač pa le od strani dr. Treota in ozjih tovarišev. Marani prečita odsekovo poročilo. Na to je pričela debata, katere so se udeležili Falconer, Tuma, Gregorčič, Venuti, Egger, Verzegnassi. Dr. Tuma se je zavzemal za deželni solski zalog ter imel krasen govor, v katerem je dokazal, od koga živi Gorica ter ožigosal „malgoverno“. Gregorčič je predlagal, naj se zviša deželni prispevek od 250.000 K na 400.000 K ter pokrije poskrbi z užitnino, ali sprejet je bil odsekov predlog. (Glej med domačimi vesti: Učiteljske plače po novem zakonu.) — (Omenjati moramo posebej, da sta Venuti in Egger strašno jadikovala o poginu in bankerstvu v Gorici!)

Natančneje poročilo prihodnjic.

XII. seja dne 11. novembra t. l. V sinočnji seji se je sprejel proračun deželnega zaloga za leto 1905. Redne potrebščine znašajo 1.100.739, izredne 72.000 K, primerjaje skupne potrebščine s pokritjem 405.891 K, ostane primanjkljaja 766.848 K, ki se more pokriti 1) z doklado po 20% na zemljarino, ki da morda 90.000 K, 20% na hišarino in najmarino, ki da približno 123.800 K, 30% na splošno obrtnino, dohodarino itd., kar bi dalo 107.400 K; 2) z doklado po 100% na erarsko petrosnino vina, mošta in mesa, kar bi dalo 400.000 K; 3) z deželno davščino K 1.70 od vsakega na drobno potočnega hektolitra piva, kar bi znašalo 46.200 K.

Od laške strani Marani, od slovenske Grča sta stavila nujni predlog, naj se da

pomoč 3000 K pogorelcem v Čepovanu, kar se je sprejelo. Dovolil se povisek draginjske doklade učitelju Rudežu in učiteljicam na deželni gluhozemnici, sprejme se premembni načrt zakona o varstvu poljske lastnine, navsvet, da se stopi v dogovor z vojaško oblastjo glede gradnje vojaške bolnišnice v Gorici pade, sprejme se zakonski načrt, zadevajoč naklade in slične davštine, zakonski načrt, s katerim se upelje davščina na zasebni použitek vina, se izroči dež. odboru v proučevanje in poročanje. (Zopet dr. Gregorčič, ki gre Lahom v Gorici na roko, kjer se je sprožila misel na ta davek; za preid na dnevni red ni hotel glasovati!) Sprejmejo se se vse druge točke dnevnega reda. 5 laških poslancev je bilo odšlo nekaj časa pred zaključkom, Naglosa sploh ni bilo. Več prihodnjic.

DOPISI.

Is Kobarida. — (Nova cesta). —

Nova cesta od Kobarida proti severu napreduje po polzevo. Pokojni Lončarič, ki je z zgubo ali hitro izvršil prvo tretjino, je hotel nepretrgoma izdelati celo cesto, ako mu erar zagotovi 5% obresti porabljenega kapitala. Erar ni sprejel te jako ugodne ponudbe. — Podjetnik Ratzmann iz Celovca, ki je prevzel zgornjo tretjino, je pa med delom pobegnul, ker ni hotel zgubljeni velikih svot erarju na ljubo.

Na to je nadaljeval erar v lastni režiji. Toda po polzevo gredó naprej. — Pa glejte čudo! Prej so uboge podjetnike sikanirali na vse mogoče in nemogoče načine, da jim je le grozila toliko večja zgr., da g. Lončarič niti ni hotel več prevzeti, da je Ratzmann zbežal, — zdaj pa, no, sta zdaj vse dobro. Slaba dela so zdaj dobra! — Poprej podjetnika plačevala delavce redno, zdaj pa erar pridržuje plačo po dva meseca. 30. oktobra so dobili delavci plačo šele za september! Škandal!

Is Dobravlje. — Časten in velepomemben dan je praznovala preteklo nedeljo dne 6. novembra 1904. naša občina. Bila je to najkrasnejša manifestacija našega od župnijskega urada v Sv. Križu zatiranega in v svojih pravicah teptanega ljudstva.

Gosp. Josip Hrobat je sklical namreč zaupen shod gospodarjev naše občine z jedino točko dnevnega reda: Vrstne maše pri sv. Petru v Dobravljah. Razun par zagrizenih klerikalcev so se odzvali vsi njegovemu vabilu. Dvorana je bila natačena polna. Predsednikom shoda je bil soglasno izvoljen gosp. Alojzij Hrobat, ki je dal besedo glavnemu govorniku točke dnevnega reda gosp. juristu Radu Hrobatu. V jednatih besedah je ožigosal slednji v svojem jedno uro trajajočem govoru krivično postopanje sedanjega župnika v Sv. Križu in njegovih prednikov napram naši občini.

Sistematično se krsijo naše pravice, kjer se le morejo. Po mnenju gosp. župnika

smo Dobravci le za to na svetu, da pobirajo od nas duhovniki mastno biro v vinu, pšenici, jajcih in prasičjih jezikih. Da bi nam povrnil vsaj trohico starih pravic, katere so nam vzeli svojevolsko njegovi predniki, mu ne pride niti na misel. Surovo je zapodil do sedaj vsako deputacijo, ki se je le količkaj pritožila pri njem. Toda s strahovladno ne doseže mnogo. Mi terjamo nazaj svoje pravice, koje smo uživali pod župnijo v Kamnjah in so nam bile slovesno pripoznane od svetokriškega župnika, ko je prišla naša občina pod faro Sv. Križ leta 1857. Z enakimi bremenami in pravicami smo prišli pod Sv. Križ; bremena so nam pač ostala, se celo pomnožila so se, ali o pravicah ni ne duha ne sluha. Kje so vrstne maše vsako peto ali sesto nedeljo? Kje imamo sedaj pravico, da se služi sv. maša tudi druge nedelje proti posebnemu plačilu v slučaju, da dobimo potrebnega duhovnika? Nikjer! A vse to smo uživali nekaj pod kamenjsko župnijo in nam je bilo slovesno zajamčeno od tačasnega župnika ob času prestopa pod svetokriško župnijo. Biro je pač pomnožil bivši župnik Logar od 26 do 33 bokalov vina, vsled česar se je vnela deset let po ujevni smrti srdita pravda, ki traja še dandanes, srca pa za naše potrebe ni imel. Sedanji župnik hodi po njegovih stopinjah, ali pot utegne biti nevarna, naj se spomni le na Ricmanje in Podrago. Potrpežljivost naša je minula; če mirnim in stvarnim potom ničesar ne dosežemo, pripravljani smo napraviti najskrajnejše korake in Dobravlje postanejo druge Ricmanje.

Nepopisen aplavz je sledil govornikovim izvajanjem. Ko se je nekoliko polegel, dal je predsednik besedo gosp. Antonu Vrčonu, trgovcu v Skrljajah. Dasi ne spada pod dobrovsko občino, hoče vendar podpirati vedno moralno in gmotno naše zahteve. Čemu je neki v Dobravljah cerkev, če se ne služi nobeno nedeljo več v nji sv. maša? Menda ima cerkev drugi namen, nego da jo občudujejo ljudje od zunaj.

Ko je apostrofiral tudi on se na Ricmanje, je prečital gosp. Rado Horbat sledečo resolucijo: „Zbrani gospodarji občine Dobravlje pozivljemo odločno pristojne urade, da ukrenejo vse potrebno, da dobi nazaj naša občina stara svoja prava na cerkvenem polju: vrstne maše in pravico, da se služi sv. maša proti posebnemu plačilu tudi druge nedelje v slučaju, da dobimo potrebnega duhovnika.“

Ko je bila ta resolucija z velikanskim navdušenjem soglasno sprejeta, je zaključil predsednik shod.

Domače in razne novice.

Poroka. — G.čna Ema Zarič, hčerka našega rojaka g. Rudolfa Zariča, uradnika pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani, se je poročila 9. t. m. z g. dr. Franom Dorčičem,

c. kr. davčnim nadzornikom v Gorici. Mnogaja ljeta!

Otvoritev trgovine s papirjem, solskimi in pisarniskimi potrebščinami, časopisi itd. je zakasnela. Trgovina bo vrejena do konca t. m. — Prekupcem za razglednice pa smo že zdaj na razpolago. Nad 4000 vzorcev od najpriprostejših do najfinjših pa je že zdaj na razpolago. — Dva avtomata (jeden že deluje) v oknih bosta kazala nad 200 različnih vrst, vsaka serija le po par dnij. „Goriska tiskarna.“

„Pevskemu in glasbenemu društvu“ je daroval naš rojak Karol Strucelj iz Porto Alegre v Braziliji prebitek obračuna v znesku K 230. Srčna mu hvala!

Na svatbi gg. ženinov Ivana Stepančič in Alojzija Žigon dne 9. nov. je nabrala družica gospica Batističeva iz Vrtojbe med veselimi svati na prijaznem Matjazišču v Renčah 25 K v korist „Pevskemu in glasbenemu društvu v Gorici“ in „Solskemu domu“.

Is Kostanjevica na Krasu nam pišejo: „Pretekli teden v petek smo izročili materi zemlji ostanke blage gosp. Jožefe Trampuž, soproge tukajšnjega učitelja. Pokojnica je bila rodod iz znane rodbine Konjedčeve iz Plavij, naša Kostanjevica pa jej je postala prava domacija, saj je živela tukej cela desetletja. — Pokojnica je bila tu tudi povsod ljubljena in spoštovana. Pogreb je bil veličasten. — Naj počiva v miru blaga žena in skrbna mati!“

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da je g. Jernej Bahovec v Ljubljani zalozil peresa v korist naše družbe, in da jih je že začel razpečavati. Zaklopnica vsebuje 144 peres in stane dve kroni. Naročajte jih vse rodoljubne Slovence in vsi zavedni Slovenci, da bo korist družbe tem večja.

Poslanec Štrekelj je podal zopet dve interpelaciji, eno o razmerah na realki pod sedanjim ravnateljem, drugo o nemškutarenju v finančnih uradih. Obe priobčimo prihodnjic. Interpelaciji sta krepki, lepi, času primerni. Tako se čuje vsaj iz naprednih ust: resnice o skandaloznih razmerah v naši deželi. Hvala!

Zasedanje deželnega zbora skonča danes. Seja je začela ob 10. dop., pa se bo morala bržčas prekiniti ter nadaljevati proti večeru, ker je na dnevnem redu 115 točk, med temi več podpor slov. občinam in društvom.

Ovadah v črni suknji. — Iz Breginja nam poročajo: Župnika Vuka je hotel vrag odnesti, ker so vsi možaki prijazno občevali z zandarskim postajevo, ki je mož na svojem mestu. Neprestano je zabavljaval in kcačno v svoji veliki ljubezni do bližnjega poslal deželnemu poveljstvu v Gorico dolgo klobaso, v kateri je udrihal po tukajšnjih orožnikih. — Mož si je mislil: Ko dobijo pismo od mene, prečastitega žup-

To govore, sem izrekel čisto resnico. Za ta človeka mi je bilo toliko mar, kakor za vsakega drugega reveža; nasprotno bil bi dal z ono isto lahkoto dva in trikrat toliko, samo da bi napravil veselje Angelici. Rekel pa sem to nalašč, ker sem dobro razumel, da podobne besede, govorjene ženski, so neizmerno daljnega pomena, dasi nimajo oblike izpovedi ljubezni, so vendar skoro slične temu priznanju. One namreč značijo isto, kakor bi ji dejal: radi tebe bi storil vse, ker ti si mi vse na svetu. In kar je še več, nobena ženska na svetu se ne more ubraniti podobnemu priznanju ter nima pravice čutiti se radi njih razžaljeno. Jaz pa sem še radi tega hotel to izraziti Angelici, ker sem to čutil. Samo ponežil sem skrit pomen svojih besed s tem, da sem govoril s takim tonom, kakor o nekaki vsakdanji stvari, ki se razume sama po sebi. Angelica je vendar razumela njih pomen, kajti povedila je oči in ni vedela mi kaj odgovoriti. Očividno zbegana, mi je rekla naposled, da mora iti k materi, in pustila me je samega.

Jaz se povsem dobro zavedam, da s takim postopanjem sem uvedel v Angeličino dušo njej povsem tuje in vznemirjajoče misli. Toda z začudenjem vidim, da kakor od ene strani razburja to moje vest ter vzbuja mučno bojazen za mir onega bitja, za katero bi dal celo življenje, od druge strani pa mi je to povročalo nekako roparsko radost, kakor bi pomirjal človeku prirojen nagon ugonobljenja. Propričan pa sem tudi, da mi tu nobena zavest zlá, nikaka spodtika, ničesar ne pomaga. Moj značaj je premočan, da bi se znal in mogel na tej poti zatajevati, zlasti spričo te neovrgljive in neizrekijive mičnosti, s kakoršno ta ženska vpliva náme. Sedaj sem v resnici podoben onemu Indijanu, kateri, gnan po pródu vodopada, je odložil veslo ter se vdal volji próda. Niti ne premiš-

ljuje o svojih krivdah in o tem, da bi vse to lahko bilo drugače da mi je bilo treba samo stegniti roko po tem bitju, o katerem sedaj govorim: za koga se spleča živeti, ako ne za njo? koga se spleča ljubiti, ako ne njo? Vgrezam se v determinizem in pogostoma se mi zdi, da ni moglo biti drugače, da se je ta moja nesposobnost za življenje strojila že cela pokoljenja, kalera so že davno izčrpala zalogo življenja — da sem bil tak, da sem tak in moram biti tak — da mi ne preostaja nič drugega, nego odložiti veslo.

Danes zarano smo se vdeležili jaz, teta in Angelica pogreba mladega klerika. Vreme imamo vedno lepo. Pogreb se je izvršil zarano in ni vtrudil teh gospej, ker do cerkve in na pokopališče nimamo daleč. Kaj mično je gledati tak vaški sprevod, ki pričinja z duhovnikom in krsto na vozu in končuje z gosto tolpo kmetov in kmetic. Vse to prepeva pesmi nezasišano tubobne, ki te spominjajo ne nekako kaldejsko godbo. Na koncu sprevoda se može in ženske razgovarjajo z zaspanim, zategljivim glasom, pričinja vseikdar z besedami: „O moji ste, vi!“ Ta izraz sem slišal vsak hip. Takisto čuden vtis dela ob času takega obreda, kakor je pogreb, raznovrstnost robcev na deklitjih glavah. Šli smo skozi drevored v cerkev, in ko se je karavana pomikala med drevesi ter dospela na solnce, so se ti robci razgoreli na solncu v žoltem, rdečem in višnjevkastem blesku, kar je dajalo temu sprevodu navidezno veselo lice, tako, da ko ne bi bilo duhovnika, ne voza s krs'o in ne vonjave brinja, pa bi si človek lahko mislil, da so to svatje. Zapazil sem takisto, s kako zadovoljnostjo gredo ljudje na deželi za pogrebom. Smrt sploh ne napravi na nje nikakega vtisa; morda vidijo v njej večni praznik? Ko smo stali ob jami, sem zapazil na licih navzočih samo bolj zbrano pozornost in radovednost v zasle-

dovanju obredov; nobenega sledu, nobene sence refleksije, češ da je to neizprosen konec, za katerim se pričinja nekaj strašnega in neznanega. Gledal sem Angelico v tem hipu, ko se je sklonila, da je pobrala periče peska, ki ga je vrgla na krsto. Bila je nekoliko bleda; ker je pa solnce obsevalo njeno lice, je bilo mogoče iz teh prozornih črt čitati kakor iz knjige. Bil bi prisegel, da je v tem hipu mislila na lastno smrt. Meni se je zdela naravnost neverjetna in divja misel, da bi to lice, tako čuječe in tako polno bujne mladosti, ki se razodeva v tem mahu nad ustnicami, s temi dolgimi trepalnicami, s tem svojim mičnim individualizmom moglo kedaj oveneti, okameneti in ostati v večni temi.

Ali vendar mi je bilo tako, kakor bi nekak mraz otrpnil moje misli. Evo, prišlo mi je v glavo, da prvi obred, katerega se z Angelico v Ploševu vdeležujeva, je pogreb. Takisto kakor človek na smrt bolan, ki je zgubil vero v znanstveno medicino, je pripravljen verjeti v zdravila mazačev, tako je tudi na smrt bolna, o vsem dvomeča duša pripravljena verjeti celo pred sodke. Bržkone nihče ne stoji bliže propada misticizma kakor brezobziren skeptik. Oni, ki so zdvojili nad verskimi in socijologičnimi ideali, oni, ki so zgubili zaupanje v moč znanosti in človeške pameti, cela množica ljudij pravzaprav najbolj razvitih, omahujoča na poti, oropana vsakoršne dogme, boreča se, brezna dejna, se ugablja v sedanosti čim dalje globše v meglo misticizma. Ta nastopa povsod z navadno silo reakcije proti sedanjemu življenju, opirajočemu se na pozitivni omejitvi človeških mislij, na potlačenju idealov, na obrabi, na brezdušnem bankerotstvu. Človeški duh začenja razkopavati bivališče, v katerem mu je zapovedano bivati, to pa radi tega, ker se ta stavba nahaja preveč pod nadzorstvom borze. (Dalje pride.)

nika breginjskega, bo postaje vodja kar predstavljen, ako se mu še kaj hujšega ne zgodi. Toda žmotil se je v svoji domišljavosti. Njegovo pismo je bilo poslano državnemu pravdnistvu, ki je uvedlo kazensko preiskavo. Pretekli teden sta bila že objavljena k solniji v Kobarid župnik in postaje vodja. — Zdaj župnik javka: „Nisem mislil, da pride tako laleč!“ — Verujemo, da ni mislil! Sicer pa: bomo videli! Takim črnim vranom se redkokdaj kaj zgodi, naj počenjajo se tako grde zločine!

Gg. pevke in pevec pevkega in glasbenega društva se opozarjajo na pevsko vajo, ki bo drevi ob 8. uri. Ker je koncert pred durmi, se prosi točnosti.

Poučne kmetijske večere priredi potov. učitelj kmetijstva g. Ant. Štrekelj prihodnji teden v šolskih prostorih v Vrtojbi. Prvo predavanje bo jutri po večernicah. Govoril bo o slednjih predmetih: jutri in v ponedeljek: Nove skušnje v vinogradništvu. V torek: Kako ohraniti vino zdravo in dobro. V sredo: Kam sadimo in kako oskrbujemo sadno drevlje. V četrtek: Kako dosežemo od svojega polja večje dohodke. V petek: Kako je ravnati z živino. V soboto: Gnoj in gnojenje. Po predavanju odgovarjala se bodo vsakokrat različna kmetijska vprašanja. Začetek kmetijskim večerom je okoli 6. zveč., natančno se določa pa to jutri.

Prodaja časopisov. — Ker nismo se mogli otvoriti trgovine, naznanjamo rojakom, da vsi možni časopisi so že tu. Kdor naroča nemške liste (ilustrovane, humoristične, strokovne, revije, modne itd.), naj nam naznani kar naslov, kateri list želi.

Od čeških so na razpolago že prve številke letnika 1905. in sicer: 1. „Zlata Praha“, bogato ilustrovan tednik, gotovo najboljši list, ki se tiska v Avstriji, in stane celoletno 19 K. — Po dve številki skupaj v jednom zvezku 70 v, šesttedenski zvezki pa po 2 K.

2. „Svět ozor“, prej „Ilustrovaný Svět“, tednik kakor n. pr. „Woche“. Cena s pošto 16 K na leto, posamične štev. 30 v. —

3. „Besedi Lidu“. Ilustrovan polmesečnik za ljudstvo. Cena letno K 3*60.

4. „Lumir“. Mesečna revija za književnost, umetnost in znanstvo. Cena 10 K na leto.

„Goriška tiskarna“.

„Non il fatto, ma bensì il Dio vuole...“ — Včeraj so peljali k večnemu počitku na goriško pokopališče zemске ostanke nekega goriškega brivca. Bil je priljubljen član v krogih, kjer je občeval, zato so se hoteli slovesno posloviti od njega. Na Goriškem se je vstavil sprevod in nekdo je govoril „Il fatto vuole, che te carpi...“ ali tu se je iz voza hitro oglašil neki mladi duhovnik, rekoč: non il fatto, ma bensì il Dio vuole...“ ter motil govornika. Rezultat je bil ta, da je ostal govornik pri „il fatto“, duhovnik pa pri „il Dio“. Tako sta imela vsak svoje, in Bosna je bila mirna!

Požar v Čepovanu. — Predvčeršnjim dop. je nastal v Čepovanu ogenj, ki je upepelil 13 hiš, pohišstvo, seno, gospodarska poslopja itd. Dečki so zažgali suho listje na dvorišču neke hiše, veter je zanesel ogenj na streho in začelo je goreti. Ljudje so hoteli gasiti ali nič ni pomagalo, ogenj se je širil naprej in gorelo je še ponoči. Boda velika, potrptost tako hudo prizadetega prebivalstva nepopisna.

Poskušeni samomor. — V četrtek popoldne je skočila kakih 17 let stara Ivana Stor, hči sluge na tukajšnji realki, z novega mosta v Sočo. Pravijo, da je zapisala ona na neko tablo reči, ki bi žalile ravnatelja, ter da jo je radi tega trdo prijel neki profesor. Bala se je, da bi radi tega prišel ob službo njen oče, zato je sklenila storiti konec svojemu življenju. V Sočo je skočila okoli 2. pop., padla pa je v vodo tako, da se je k sreči ujela z obleko na neki kol v vodi, ki je ostal še od takrat, ko so delali most, vsled česar ni padla na dno ter se ni mogla ubiti, kar bi se bilo drugače brezdvoma zgodilo. Neki Rožič iz Ločnika je videl njeno početje ter priskočil z drugimi na pomoč; potegnili so jo iz vode ter peljali domov. Trdi se, da je bila obdolžitev od strani onega profesorja popolnoma neopravičena.

V Ročinju so okradli neznani tatovi cerkev jer vzeli iz nje razne dragocenosti v vrednosti 260 K. Sodijo, da bi bila okradla cerkev v Ročinju ona dva tička, katera so prijeli v Zagraju, Korasek in Jarec.

Učiteljske plače po novem zakonu. — Po zakonu, ki je bil sprejet v deželno-zbornski seji v četrtek, so odločene plače učiteljem tako-le:

Osobje učiteljstva se razdeli v 3 razrede. Plače: v I. razredu za učitelje 1600 K, za učiteljice 1400 K;

v II. razredu za učitelje 1400 K, za učiteljice 1200 K;

v III. razredu za učitelje 1200 K, za učiteljice 1000 K.

Na meščanski šoli dobi učitelj 2000 K, učiteljica 1600 K.

Razdelijo se v Gorici v I. razred $\frac{5}{10}$, v II. $\frac{3}{10}$, v III. razred $\frac{2}{10}$. V drugih okrajih: v I. razred $\frac{3}{10}$, v II. razred $\frac{4}{10}$, v III. razred $\frac{2}{10}$.

Stanovanje: Voditelj ljudske šole ima pravico do stanovanja z dvema sobama s postranskimi prostori, če ne stanarina: v Gorici po 600, 500, 400 K, v drugih okrajih 60% od tega.

Začasni učitelji in učiteljice dobijo po 800 K in odškodnino za stanovanje. Po spričevalu usposobljenosti pridejo v III. razred.

Petletnine. Po preteku 5 let po usposobljenosti dobi petletnino, 10% poviška plače, in tako dalje do poviška za sesto petletje.

Službena doba je določena na 40 let. Opravnima znaša vodit. ljud. šol po 100, 150, 200, 300 K, če je ima sola en, dva, tri ali 4 razrede.

Šolski potrošek za Gorico pride v občinski proračun, v okrajih se dobi z dokladami na izravne davke, z dokladami do 20% na užitnino vina, mosta in mesa, ter z davščino 1 K 70 v od hektolitra potočenega piva.

Če dobi zakon sankcijo, stopi v veljavo 3 mesece potem.

Preskušnje za potrjevanje zavarovalnih tehnikov se bo vsrila koncem tega meseca na Dunaju pred komisijo v ministertvu za notranje posle. Prošnje je vlagati do 21. t. m. na omenjeno ministertvo. Priložiti je poleg drugega navadnega potrdilo o skončani srednji šoli, o preskušnji iz višje matematike in potrdilo o delovanju pri kaki zavarovalnici.

Blažek Grča, prijatelj soj in srak na šempaskem polju, se je repenčil nekaj sinoči nad dr. Tuma, ker se je oglašal pri raznih točkah proračuna, češ, da dr. T. hoče le govoriti in drugega nič, samo da se čas trati. Ali tega grčastega božjega namestnika je Bog takoj „strafal“ ter ga udaril po zlobnem jeziku, tako da bi mu bilo kmalu posvečenje uslo z njega. Po „govorenju“ dr. T. smo izvedeli pri točki 4 b) (dež. dolg.), da se je doslej malomarno finančno razpolagalo z najetim posojilom 1.000.000 K v svrhu gradnje norišnice ter da je šlo nekaj tisoč kronic zbacam pet! Holzer je sicer trdil, da odstotki, katere plačujejo, so popolnoma kriti z odstotki, katere dobivajo, ali tu je rekel dr. Marani sam, da ima prav dr. Tuma ter priznal malomarnost gospodarstva v deželni hiši, katero dela deželni škodo. — Seveda kaj takega Blažek ne razume!

Kaj se je pričakovalo in kaj se je zgodilo? Pričakovalo se je, da se reši učiteljsko vprašanje tako, kakor je urejeno povsodi drugodi, namreč potom deželnega šolskega zaloga. Samo naša kronovina je tako srečna, da nima takega zaloga. Ali ni prišlo ne do deželnega šolskega zaloga ne do poviška deželnega prispevka, namreč šlo je po starem sistemu naprej, da se zvišajo plače učiteljem tako, kakor poročamo na drugem mestu. Dr. Treo je imel prav, ko je izrekel začudenje, da je prišel dr. Gregorčič s predlogom o povišku deželnega prispevka, dočim je bila dolžnost Slovencev ostajati pri zahtevi deželnega šolskega zaloga ter prisiliti Falconer-ja, da glasuje z njimi. Dà, mi vemo, da bi bil tudi glasoval Falconer za deželni šolski zalog, če bi se bilo od slovenske strani postopalo enotno energično: ali deželni šolski zalog ali gremo pa ven! Ali Gregorčič se nahaja v laški službi, in ker Lahi nočejo, da bi prispevala tudi Gorica, noče tega tudi Gregorčič — zato pa je pristaš na dan s svojim predlogom, in ker je bilo tako na slovenski strani dvoje mnenj, je imel Falconer lahko stališče, da je vstrajal pri svojih sonarodnih tovariših. Ali s tem pa je vstvarjen položaj, da je negotovo, ali se sprejme načrt zakona ali ne!! Če ne bo sprejet, naj gredo učitelji zahvalit dr. Gregorčiča, ki je pomagal pokopati deželni šolski zalog.

Žalostna manifestacija, žalostna demonstracija. — Pričakovalo se je lepe, veličastne manifestacije proti dogodkom v Inomostu, ali manifestirali so se zbrali življi, ki so vso reč kompromitirali. V zbornici so kričali in tulili ter klicali v slučajih tako neumestno, da je moralo biti sram vsakega pravega Laha, kateremu mora srcé prekipevati ob strašnih dogodkih v Inomostu. Kato nezmislno so kričali, kaže okolnost, da so vpili pri Venutijevem predlogu, ko je čital: toliko ranjenih, toliko ubitih, toliko v ječo vrženih, vsakokrat zategneno bene! kar je vso vpriporitev do skrajnosti smešilo. Spočetka je res kazalo lepo, da bo manifestacija krasna, ali kmalu se je obrnilo na slabo in vse se je skazilo.

Galerija je bila slaba, pa nastopil je tudi slab govornik, krminski Naglos. Po resnih govorih dr. Maranija, Verzeznassija, Venutija in dr. Tume je Naglos napovedal Avstriji vojsko! — Tako pomembno je namigaval, kakšne posledice utegnejo imeti dogodki v Inomostu, pa o irendentizmu je govoril tako, da ga je moral dež. glavar poklicati k stvari... Vse je bilo tako pokazano, umevno potem, da demonstracija po ulicah tudi ni mogla biti dosti vredna. Kričali so celo izzivalno »Viva Gorizia italiana« in peli so »Lasse pur« — izzivalno laško pesem. Tako so plačali Slovincem glasovanje za laške predloge v zbornici.

Med demonstrantii je bilo le par dijakov, drugače pa drugi ljudje, katerim je bilo le za kričanje pa nič za stvar, katere brščas ne razumejo. Če ne znajo Lahii boljše manifestirati in demonstrirati — naj ostanejo rajši doma!

Poštna nabiralnica na Vipavski železnici. — Tukajšnja trgovska in obrtna zbornica naznanja, da je ravnateljstvo državnih železnic v Trstu dovolilo, da se smeporablja nabiralnica, ki se nahaja na vlakih št. 851 in 856 Vipavske železnice, za vlaganje pisem. Ob enem je dana naloga postnemu uradu št. 2. v Gorici (na kolodvoru) in v Ajdovščini pobirati od 14. t. m. pisma iz teh nabiralnic.

Tamburaško in pevsko društvo „Svoboda“ v Renčah priredi 20. t. m. veselico s petjem, živ. podobami in igro. Sodeluje voj. godba. Vspored prihodnjie.

Odprti lekarni. — Jutri popoldne bosta odprti v Gorici lekarni Gironcoli-Glinbich.

Utonil je v Soči pri Sv. Luciji neki Ivan Manfreda. Šel je z vozičkom domov iz mašina, voz je zdrnil pod pot, on skočil za njim, pri tem pa padel v Sočo ter utonil.

Z voza je padel 72-letni A. Plesničar iz Grgarja, ko je peljal listje iz gozda domov, ter se pri tem padcu ubil.

Listneca. — Gosp. K. S. v Porto Alegre (Brazilija): Pisma in ves denar prejel. Hvala lepa. Naročeno vse po želji. Čestitam na napredku! Žive! — A. G.

Plesne svile od 60 kr. meter in višje, zadnje novosti, franko in celulne prosto doposlane v hišo. Bogata izbirtka uzorcev na zahtevo. Tovarna svile Henneberg v Curihu. 4

Pred zajutrkom 1 kozarec rogaškega „Tempel“-vrolec deluje, da se gre na stran ter vzbuja tek. „Styria“-vrolec učinkuje drugače enako, toda močneje. Se dobiva v lekarnah in mirodilnicah. Zaloga: A. Jeretič.

Dobro domače sredstvo. — Med vsemi domačimi sredstvi, katera se vporablja kot bol ublažujoča in odvajajoča, zavzema prvo mesto Liniment. Capsici comp. s „sidrom“ (nadomestek za „Pain-Expeller“) izdelan v laboratoriju Richterjeve lekarne v Pragi. Cena je nizka: 80 v, K 1*40 in 2 steklenica; vsaka steklenica je v elegantni skatliji in se jo spozna po znanem sidru.

Vojna med Rusi in Japonci.

Japonci niso osvojili še niti onega glavnega fora pred Port-Arturjem.

Porotevalec „Birzevih Vjedomosti“ brzojavlja iz Čifua: Kitajske ladje, ki so se vrnile iz Port Arturja, kamor so utihotapile večjo množino živil, zatrjujejo, da se Japonci v času od 26. oktobra do 3. novembra niso polastili niti onega glavnega notranjega fora, marveč se nahajajo brez izjeme vse pozicije, ki so jih v tem času osvojili, zunaj oborožja notranjih utrb. V zadnjih dneh se je spr-

vila v Port Artur velika množina provijanta. Ne samo kitajskim džunkam, marveč celo parnikom evropskih parobrodnih družb se je posrečilo dospeti v luko, kar pač dokazuje, da Japonci ne morejo več vzdrževati stroge blokade. Število poskodovanih japonskih ladij je zelo veliko. Na ladjah se nahaja veliko število bolnikov.

Mednarodno razzodišče o hullski aferi.

„Standard“ poroča, da se to sodišče sestane tekem tega meseca. Iz Petrograda pa se poroča, da rusko ministertvo za zunanje stvari predloži razzodišču tudi izpoved ruskega kapitana nevtralne transportne ladje, ki je drugo jutro po hullskem dogodku videl na mestu nesreče torpedno ladjo brez mostva, ki je že na pol ticala z nosom v vodi!

Maršal Ojama laže.

„Kölnische Zeitung“ je dobila tole brzojavko iz Petrograda: Poveljnik 4. sibirskoga kora, general Zarubajev, izjavlja, da v poročilu maršala Ojame, kakor da bi bil general Nodzu 12. okt. od njegovega kora ujel 150 mož in uplenil 8 topov in 19 vozov z municijo, ni niti besedice resnice!

Ruska armada ob reki Šaho.

„Morning Post“ poroča iz Šangaja: Ruska armada na reki Šaho dobiva neprenehoma ojačenja ter šteje sedaj 300.000 mož z 1200 topovi.

Zadnje vesti.

Čujejo se zadnje dni glasovi, da Steselj kapitulira ali da je že kapituliral. Potrjena seveda ta vest ni! — Pri Mukdenu se vrši artilerijska bitka, Japonci se umikajo.

Razgled po svetu.

V Istrskem deželnem sboru so stopili slov. poslanci v abstinenco, ker je zastopnik vlade odgovarjal na slov. interpelacije le laško ter celo branil to stališče. Abstinenca je protest proti novemu namestniku, Istrski dež. zbor je dovolil 10.000 K za — Lega nazionale. Zasedanje je končalo včeraj.

Vojak, ki je sabodel Pennoya v Inomostu, se imenuje Luigi Minotti. Vojak je doma iz Borgo di Valsugana ter pripada 13. stotniji tirolskega cesarskega polka, ki je tam v garniziji. Konstatirano je baje, da je krvavi bajonet potem, ko so se vojaki povrnili v vojašnico, obrisal ob pokrov tornistra ter bajone? potem skril. A na vizitacijo je prisel z baj. acetom nekega tovarisa neke druge stotnije. Na ta način se je zgodilo, da so vojnemu ministertvu sporočili, da ni bil na vizitaciji najden noben okrvavljen bajonet. Oni listi, ki so priobčili ime podčastnika, med temi tudi „Munch. Neuest. Nachr.“, so bili zaplenjeni.

Društvo svobodomiselnih slovenskih visokošolcev „Sava“ na Dunaju priredi svoj II. redni občni zbor dne 14. novembra t. l. Lokal: „Zur goldenen Sense“ IX. Währingerstrasse 33. Začetek $\frac{1}{8}$ zvečer. — Svobodomiselni slovenski gostje dobrodošli.

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Dne 7. t. m. se je vsrtil na vseučilišču v Gradcu shod vseh slovenskih tukajšnjih akademikov. Sklicalo je shod akad. društvo „Triglav“. Govoril je cand. phil. Janko Masten in razni drugi govorniki. Po dolgih debatah so sprejeli protest in peticijo:

„Slovensko dijaštvo, zbrano na graski univerzi dne 7. novembra 1904. protestira ogorčeno proti nastopu nemških dijakov, kateri so danes vrgli iz tehnike nekaj slovenskih dijakov, ki so govorili v materinskem jeziku, ter opozarja visoki profesorski zbor tehn. visoke šole, da poskrbi za osebno varnost slovenskega dijaštva.“

Na univerzi zbrano slovensko dijaštvo graskih visokih šol se obrača na visoki profesorski zbor tehn. visoke šole, da mu dovolj afiširanje oznanil na društvenih deskah v njegovem materinem jeziku in to iz sledečih razlogov: 1. Ker je namen teh desk, da priobčujejo društva oglase samo svojim članom in ker je glasom društvenih pravil poslovni jezik izključno materinski. 2. Glasom ustanovne listine graska tehnika ni izključno nemška.

Slovenski akademiki graskih visokih šol, zbrani na univerzi dne 7. novembra 1904. pozivljajo slavno c. kr. vlado, da jim ustanovi v Ljubljani slovensko vseučilišče iz sledečih razlogov: 1. ima glasom ustav. zak. čl. XIX. vsak narod zajamčeno jezikovno enakopravnost, in na podlagi tega pravico do višje izobrazbe v materinskem jeziku; 2. bi se nam s študiranjem v domovini olajšalo naše materijalno stanje, zlasti ker smo na obstojetih vseučiliščih zastopavljeni pri podporah; 3. se nas smatra na obstojetih vseučiliščih za trpljene goste, proti temur najodločnejše protestiramo, dočim bi morali

imeti kot avstrijski državljani iste pravice z drugimi narodnostmi; 4. bi se z ustanovitvijo slov. vseučilišča v Ljubljani povzdignil kulturni nivo Slovencev, kar bi moralo biti gotovo tudi v interesu sl. c. kr. vlade; 5. smo izpostavljeni na obstoječih vseučiliških nemškemu sovinitizmu, kar se je zopet v zadnjem času pokazalo. Z velikim navdušenjem se je sprejela resolucija. Sklene se, da se pošlje ta resolucija naučnemu ministarstvu ter da se pozovejo slovenski poslanci, naj store vse korake, ki so potrebni v realiziranju tega vprašanja.

Slovani v pomoč Rusiji. — Spletško „Jedinstvo“ poroča: Vzpričo nevarnosti, da bi se tudi med Rusijo in Anglijo vnela vojna, se snuje veliko slovansko društvo, ki v slučaju rusko angleske vojne, ali ako bi kaka druga država hotela Japoncem pomagati, najame slovanske in grške mornarje, kapitane in lastnike parnikov in stopi v dogovor z Rusijo, kako bi se nemudoma oborožilo nekaj ladij, katerim bi ruska vlada izdala posebna kozarska pisma, da smejo svobodno napasti in potopiti vsako ladjo te ali one države, ki bi se osmelila Rusijo napasti in pomagati Japoncem. V to društvo se je že vpisalo mnogo slovanskih rodoljubov. Pravila društva so že gotova. Kje bo sedež tega društva, se sedaj še ne sme povedati. Društvo ima v obeh samo slovanske interese in njega glavna naloga je, da pomaga Rusiji v tej vojni, katere ona ni izzvala.

Največji slap na svetu. — Največji slap na svetu, veličasten naraven čudež, kateri prekaša niagarski in Viktorija-slap reke Sambusi, so našli pred kratkem v južni Ameriki. To so namreč slapovi Ygnassu, na katere se je namigavalo na geografskem kongresu v St. Louis-u. Da niso bili ti slapi že prej poznani, je krivo to, da se nahajajo v skoraj neprodornem gozdu, kakih 1500 km od najbližjega večjega mesta. Horacio Anasagasti, komisar republike argentinske, je rekel na kongresu: „Jaz sam sem meril slapove, toda Ygnassu-slapovi so dokaj večji. Zadnjih 110 km Ygnassu-reke tvorijo mejo med Brazilijo in Argentinijo. Reka se vije po hribovitih, skalnatih tleh. Kakih 18 km pred svoji izlivom v Parana teče zelo deroče in se obrne proti desni, in tu so omenjeni slapovi. Visočina znaša 210 čevljev (niagarski šteje le 167 čevljev višočine), širokost znaša 13.123 čevljev in je torej 2 krat in pol večja od niagarske. Vsako uro pada približno 140 milijonov ton vode v prepad, med tem ko znaša množica vode pri niagarskem slapu okoli 100 milijonov ton v eni uri. Najlepši pogled nudijo te novi slapovi takrat, ko narase reka. Širokost znaša potem 30.000 čevljev.

Dvojni roparski umor pri Pragi. — V Krču pri Pragi so prišli na sled nečloveški družini Waleschovi. On sam in njegova žena sta umorila Matildo Hanseli, ki je pri njih stanovala, in njenega zaročenca Takacs-a, ki je prodal kamnolome na Ogerskem ni hotel iti s svojo zaročenko v Ameriko. Kupil ji je polno stvari in radi teh sta zakonska umorila oba. Najprej njo s kladivom, ki je šla v klet, njega pa z revolverjem koj potem, ko je prišel obiskat svojo zaročenko. Zakopala sta mrtvi trupla na vrtu, morilec je bil namreč vrtnar. O umorjenih sta razstrosila vest, da sta že šla v Ameriko. Morilec je občeval tudi s hčerjo svoje sedanje druge žene. Dobil so še druge kosti na vrtu, ki kažejo, da so se zgodili še drugi umori. Dosedaj so v zaporu mož in žena, njena hči in neka druga ljubica morilca Walescha. Preiskave se nadaljujejo.

V žepni uri človeški glas. — Neki urar v Švici je pridjal mal fonograf mehanizmu v žepni uri ter tako dosegel, da njegove ure naznanjajo čas s človeškim glasom, ki se tuje za 6 metrov daleč.

Ušla je 43 letna žena nekega Karola L. v Trstu, ulica Chiozza. To se je zgodilo pred štirimi meseci. Dosedaj je še ni našel. Pustila je moža in 3 otročice v nežni starosti.

Iz četrtega nadstropja je padel v Trstu v ulici Scussa 2½ leta star otrok družine Viola na tlak. Neki gospod ga je vzdignil ter nesel na zdravniško postajo, odkoder so ga poslali v bolnišnico, kjer je takoj umrl. Kako je prišel vtrok do okna, je težko umeti, ker to se je zgodilo okoli polnoči v noči.

Na shod v Trst pridejo v nedeljo zastopniki laskih občin iz Primorja in večjih iz Tridenta, da bodo protestovali skupno proti

dogodkom v Inomostu. Na shod pridejo tudi poslanci.

Nemška surovost v Gradcu. — Nemški dijaki v Gradcu hočejo biti povsem jednaki barabam v Inomostu. To barabstvo so pokazali 7. t. m., ko so slovenske tehnike po inauguraciji vrgli iz avle, dasi ni bilo nikakega povoda za to.

V Zadru je protestiral občinski zastop proti dogodkom v Inomostu. V gledališču so predstavljali opero „Germania“, tam so se zgodile velike demonstracije, policija je vstavila igranje. Nameravala se je tudi demonstracija pred namestništvom, ali orožniki so jo preprečili.

Insoljovanje. — Na Reki čaka nad 2000 ljudij, da se odpeljejo s trebuchom za kruhom v Ameriko. Pričakujejo jih še 1000, potem se odpeljujejo skupno v novi svet.

Obesili so v soboto v Dobrecinu na Ogrskem vojake Trajana Kristaja, peš-polka št. 101, ker je bil vstrelil nekega podčastnika.

Na 20 let Joče je bila obsojena v Parizu Rahela Galtie, ki je zastupila svojega moža, svojo staro mater in svojega brata, ker je hotela po njihovi smrti dobiti svote, za katere so bili zavarovani za slučaj smrti.

Umetnost stradanja.

Uspehi najrazličnejših procedur, katere izvršujejo mojstri v stradanju, nam nehotе vsiljujejo vprašanja: Kako je mogoče, da človek toliko časa strada? Ali ne trpi groznih bolečin? Ali ne oslabi? Ali ne oboli? i. t. d.

Lah Cetti, kateri se je ponudil l. 1887 pod nadzorstvom profesorjev Senatorja in Virchow-a k tridesetdnevnom stradanju, ni bil prvi mojster v stradanju. Njegov čas stradanja se je porabil konečno le v to, da se je prišlo na znanstvenem polju do kakih uspehov. Cetti sam je pripovedoval, da ga je k temu navdušil dr. Tanner v Ameriki, ki je bil prvi mojster v stradanju, da so ga podkrepili v tem navdušenju še velikanski vspehi Succija in Merlattija. Dr. Tanner je stradal 40 dni, Succij 30, Merlattij 40 dni!

To so na vsak način dolge perijode, dasi se je dognalo, da je tupatam kak nesrečnež živel še 63 do 70 dni. To je bilo pa le mogoče, ako je dotičnik lahko vodo pil. Ako se pa komu popolnoma odvzame vsako tekočino, postane stradanje že enajsti, dvanajsti dan zelo nevarno. Tupatam se je sicer pripetilo, da so umobolni, kateri na videz lažje prenašajo žejo in lakoto, kakor tudi oni, katere je zasulo, vstrajali pri življenju dvajset dni in še več, dasi niso imeli nobene hrane in nobene pijače. Na vstrajanje vplivajo seveda tudi druga dejstva: starčki in otroci so zelo občutljivi za lakoto, slabo hranjene, šibke osebe ne morejo toliko vzdržati kakor dobro rejene, močne in debele osebe. Telesni napor, razvnetje, strah in mraz povpešujejo smrt pri stradanju.

Posebno velik vpliv ima pa pri tem pijača. Vsak mojster v stradanju pije vodo. Kako važna je tekočina pri stradanju, se lahko razvidi iz tega, da umre človek, kateri je samo suho hrano, ob istem času kakor bi umrl, ako ne bi ničesar puzil. Ako se pije pri stradanju, se lahko delj časa živi.

Težje je prenašati žejo kakor pa lakoto. Navadno si predstavljamo zadnje zelo grozno. Toda vsi, ki so morali tupatam stradati, a so pri tem vendar lahko pili, potrdijo, kako hitro izgine lakota že po prvih požirkih.

Podatki mojstrov v stradanju niso povsem zanesljivi. Čim manj je vplivalo stradanje na njihovo telo, tem bolj so ponosni. Sacco je trideseti dan stopil na konja in jezdiril parkrat okrog. Succij je trdil, da ni izgubil popolnoma nič svojih telesnih in duševnih močij. Merlattij je priznal, da ni čutil lakote do enajstega dneva, ko so mu povedali, da sme drugi dan jesti. Ta napoved ga je tako pretresla, da ni mogel spati pol noči. Dr. Ranke je opazoval na sebi, da se pojavi prvi dan ob času obedov lakota, katera potem izgine. Drugi dan in še pozneje oslabi tupatam človek. Spanje okrepeča nekoliko. Sanje o lakoti mučijo človeka le v prvih nočeh.

Ko se je potopila »Medusa« l. 1818, in ko je čez trinajst dni živelo še 15 oseb od 150, so se pri mornarjih že prve dneve pojavljali deliriji, motenjenje duha, samomor,

brutalnosti, umori, s kratka skoraj vsi so prišli ob pamet. Toda vsi ti pojavi niso bili toliko posledica lakote, kakor si bi vsakdo mislil, pač pa posledica groznega strahu in velikanskega napora.

Navadno se pojavi pri stradajočih nekaka malomarna zadovoljnost. Nachtigal, ki je potoval po Afriki in bil некоč brez jedij in pijače v Sahari, piše, kako se ni več zmenil za nobeno stvar, padel v poluspanje, dokler ga niso rešili. Toda o delirijih ni pisal ničesar.

Zanimiv je odgovor na vprašanje, s čim se hrani človek za čas svojega stradanja, kajti ob zraku in vodi ne more živeti niti mojster v stradanju. Važnejši organi morajo vedno dobivati svojo hrano. Dva monakovska preiskovalca Pettenhofer in Voit sta dognala, da živi ta čas človek ob lastni masti, ob lastnem mesu, in sicer setakorekoč tope manj važni organi, da lahko hranijo bolj važne. V telesu je vse nako-pičeno, kar je k hranitvi potrebno. Srce in možgani ne trpe pri tem nič, kri izgubi rdečilo, mišice, mast rok in čreves, da celo kosti postanejo manjše. To manjšanje ome-njenih organov ima seveda svoje meje. Ako se jo prekorači, nastopi smrt.

Kako streči bolnikom na živcih?

Postrežba bolnikov je že sama na sebi delo, ki zahteva polno žrtev, truda in napora. V tem večji meri se mora trditi to o postrežbi bolnikov na živcih. Postrežba takega bolnika, čegar bolezen se vleče tedne in mesece, ne da bi se pojavila kaka izprememba, zahteva toliko odpovedi, toliko razuma in človekoljubja, da ni vsak za tako službo, naj si ima še tako dobro voljo. Za to treba posebno sposobnost in izurjenost.

Postrežba bolnikov na živcih bi morala biti specijelna vrsta v poklicu bolniških strežnic, h kateri naj bi se izbrale posebne postrežnice, ki bi se izurile teoretično in praktično. Posebno na take se bi morali pri tem ozirati, ki se zanimajo za duševne dogodke, za duševno življenje bolnikovo.

Pri postrežbi takih bolnikov je oni del postrežbe, ki se peča s trajnim nadzorstvom bolnika in s točnim izvršenjem zdravnikovih naročil, menda najlažji. Važnejše in dokaj težavnejše, pri tem pa pravo delo postrežnice tiči v vzpodbujenju in pomirjevanju, skratka v duševnem vplivanju na bolnika. Ona, ki se vedno kreta okrog bolnika, mora v tem ubogati zdravnik in mu pomagati. K temu pa spada zraven določene mere znanja tudi zmožnost, zaglobiti se v nenormalno duševno stanje bolnikovo, da se ga razume in prav sodi. Ni ji treba ne pritrdjevati k vsaki stvari, pa tudi ne vedno in vedno nasprotovati, in naj si so bolnikove trditve še tako čudne. Ona ga mora navajati na zdravo mišljenje.

Ako je moteno živčevje na histerični podlagi, ko je strta vsa energija, volja in oblast nad samim sabo, mora biti seveda postrežba in zdravljenje od postrežnice druga kakor pri neurasteniku, ki napne večkrat vso svojo moč, da postane gospodar čez svojo bolezen.

Pri postrežbi je treba bolj kot v vseh drugih slučajih gledati in spoznavati individualnost bolnikovo. S finim čutom in trdno potrpežljivostjo se mora zaglabljati vedno bolj v duševno življenje, da se lahko loči pravo od nepravega. Ker niti bolniku, ki je drugače popolnoma resnicoljuben, se ne sme vedno zaupati tega, kar trdi in pove o svoji bolezni. Tako je na pr. v več slučajih vedno zopet naglašena brezupnost o lastnem stanju le bojzljivo vprašanje, ki išče po obrazih okoli stoječih pritrdilo in pa zanikovanje. Mnogo takih bolnikov je zelo zdražljivih, osornih, ki znajo vedno in vedno mučiti osebe, ki jim strežejo. Da se vsaj mimogrede podeli takemu radi nemira izmučenemu, radi duševnih bolečin najhujše vrste trpečemu srcu mir, počitek in izboljšek, da se zopet napolni z upanjem bitje, katero postane žalostno, nezaupno in obupno, ker ga ne morejo umeti niti domači ljudje: to je res zelo težavno, toda zanimivo delo.

Vpoštevati je tudi treba, kako ranjena je notranjost takega bolnika. Ko čuti, da je razžalil svojo postrežnico, si večkrat sam očita svoj prestop in se muči na ta način samega sebe. Vsaka oseba okrog bolnika naj torej mirmo požre vsako razžaljenje,

mora imeti veliko sočutja in potrpežljivosti. Skratka, dolžnosti takih postrežnic so velike. Toda kdor si jih ogleda od idealne strani, lahko mnogo deluje in se žrtvuje na žrtveniku človekoljubja.

Spanje. Kaki kemični procesi se vrše med spanjem na možganih, še ni dognano. V prejšnjih časih se je mislilo na mlečno kislino, kar se pa ni potrdilo. Celo to še ni jasno, pride li i naše možgane med spanjem več ali manj krvi. Prej se je mislilo, da pride manj krvi, in se je v tej zavedi opiralo na eksperimente, na pr. da postane speči človek, ako se mu pritise vratno odvodnico, nezavesten. V novejšem času se je pa neposredno opazovalo po izjavah dr. W. Weygandta v listu „Razgled“ pri trepaniranih živalih in ljudeh (t. j. takih, katerim se je glavo prevrtalo) in sicer skozi luknjo v glavi, da se pomnoži kri v možganih, ko zaspi človek, pozneje se zmanjša nekoliko, toda med spanjem je je vendar nekaj več kot med bdenjem. Znano je, kako lahko se uspava žival in duševno lene ljudi. Prof. Hermann pripoveduje o nekem bolnem mladeniču, ki je bil na eno oko slep, na eno uho gluh, pri tem mu je ohromel čut, zmanjšal se mu je vonj in okus; ta nesrečni bolnik je razpolagal le z dvema čutoma: z enim očesom in enim ušesom. S tem, da se mu je zatislilo oko, ali pa zamašilo uho, se ga je koj uspavalo. Ako bi bila psihična zmožnost v spanju popolnoma odstranjena, n. bi mogli nikogar več vzbuditi iz tega stanja. Stopnjevalno izpremembo naše pazljivosti med spanjem so že porabili kot neposrednje merilo trdnosti našega spanja. Toda to nalogo ni mogel izvršiti genialni Fechner, pač pa njegov učenec Kohlschütter. Mladi raziskovalec je povzročil zraven speče osebe glasove s tem, da je puščal kroglice različne debelosti na trdno podlago pastil. Dognalo se je posebno dejstvo, da kaže prva, oziroma prvi dve uri spanja bistveno trdnejše spanje kot poznejše, kar je pa že precej znano našemu ljudstvu, ki je popolnoma poučeno o mali trdnosti spanja proti jutru. Med tem ko ni mogel glas kroglice 25.000 grctm osebe v prvi uri spanja vzbuditi, ji je zadoščal po treh do šestih urah že peti do dvanajsti del onega glasu. Nekatere osebe so najtrdnejše spale komaj po dveh do 3½ urah; to so bile takozvane večerne ali pozne narave, ki tudi čez dan dobe komaj počasi največje duševno svežost in ki se zvečer pozno utrudijo; očitno je to znamenje nervoznosti; toda tudi pri njih je spanje v zadnjih urah spanja vendar dokaj lažje kot prej.

Tuberkuloza v Evropi. V „časopisu za higijeno“ govori dr. Prinzing o razširjenju tuberkuloze v evropskih državah. V Evropi sta dva velika okraja, v katerih umre malo jetičnih ljudij: prvi obsega severni del Nemčije in Danskega, potem Nizozemsko in Anglijo, drugi okraj je apeninski polotok. Severno od prvega okraja rase število jetičnih ljudij, in sicer na Irskem, Škociji, Norveškem in Švedskem. Zelo razširjena je tuberkuloza po Španiji, Franciji, srednje razširjena po zapadni Nemčiji, Švici, v avstrijskih alpskih deželah. Največja ognjišča jetike so nadvojvodstvo Hessenske, Bavarsko, posebno pa Nižje in Gorenje Avstrijsko, Češko, Moravsko in Šlezija, v teh zadnjih delih doseže število smrti jetičnih ljudij najvišjo stopinjo. Na celem evropskem vzhodu, na Ogerskem, v Galiciji, na Rumunskem in Ruskem zahteva tuberkuloza več žrtev kot na Nemškem.

Dve minuti telovadbe. Pred nedavnim časom so upeljali na newyorških vadnicah dve minuti telovadbe med poukom. To naj bi zabrajevalo, da bi postali otroci vsled daljšega sedenja slabo zraščeni. V teh dveh minutah se napravi priproste vaje, kakor na pr. nategneno stanje, globoko dihanje, pripogibanje trupla vzdigovanje rok, itd. Take vaje so se izkazale kot zelo dobrodne, dasi so navezane na tako majhen čas. Tudi duševnim delavcem, uradnikom, in drugim bi bilo svetovati: „dve minuti telovadbe.“ Zabranjuje slabe posledice sedenja in nudi duhu mal počitek.

Glasba.

Viktor Parma: „Bokovnjač“ in „Legionarji“. — Instrumentalne in pevske točke, prirejene za klavir. Izdal Oton Fischer, knjigotržec in založnik v Ljubljani. Vsebina: Overture k obema igram. Cena 2 K 50 h; „Zora vstaja“ (pesem Polonce s klavirjem), cena 1 K; „Ko krpam črevlje...“ (kuplet), cena 1 K; „Cvetočih deklic prsa...“ (ženski samospev z mešanin zborom), cena 2 K; „Zapoj mi, ptičica...“ (ženski samospev), „V petju oglasim...“ (moški zbor), „Skoz vas“ (moški zbor), „Napoljon je vojsko zbraja“ (humor. kuplet za bariton), „Najzvestejša ljubica“ (tenor solo z moškim zborom), „Ptička prepevala...“ (samospev za sopran). Cena vsake točke zase 1 K — 1 K 80; 3 nove točke „Rok“ sta-

nejo 4 K; vseh 6 točk „Leg.“ pa 8 K 20 (s pošto 20 h več). Z ozirom na obseg in opremo nizka cena. — Založnik je ohrbel točkarni izvorna, lepo slikana ovitka, ki kaže prizor v Črnem gradu nad Kamnikom („Roko v njaci“ IV. dej. izprememba, 1. prizor) in slovo legijonarjev na trgu v Celju („Legijonarji“ I. dejanje, izprem. 6. prizor). Sliki sta prav lični in okusni, izvršeni po režiji in figurinah ljubljani. dežel. gledališča ter bosta režiserjem jako dobrodošli. Tisknot je krasen in vsa oprema moderna. O izredni priljubljenosti Govékarjevih narodnih iger govori dejstvo, da se opetovano grajo po vseh slovenskih odrih ter da je morala naša tiskarna „Rokovnjace“ ponatisniti. O Parmovi glasbi govoriti, bi bilo odveč. Sijajni uspeh njegovih „Amakonk“ v Zagrebu in v Plzni, kjer jih igrajo že dva meseca zapored, dokazuje, da je prodl Parmov veliki talent preko meje slovenske domovine.

A tudi te pravkar izšle pevske in instrumentalne točke so postale že popularne, odkar so se čule pri predstavah v Ljubljani, Celju, Kranju, Mariboru i dr. Čuješ jih peti po gostilnah iz godbe jih svirajo na javnih trgih. Poriej pa se udomačijo tudi se po slovenskih domih, kakor se je udomačila njegova izborna koratačnica „Mi smo vojaki.“ Fischerjeva lepa izdaja pa bo posebno dobrodošla vsem diletantovskim dram. društvom, ki imajo sedaj za mal denar na razpolago ves glasbeni material dveh naših najpriljubljenejših dram! Vesela, pikantna, v narodnem duhu se glaseča, efektna glasba V. Parme, polna elegancije in melodičnosti, naj se razlega po vsej slovenski zemlji!

Artist.

Št. 2504. O. š. sv.

Razpis

učiteljskih mest v okraju Sežanskem

V šolskem okraju Sežanskem razpisujem ta-le mesta:

1. Učiteljsko-voditeljsko mesto na jednorazrednicah v Kazljah, Kobljegiavi, Koprivi, Rodiku, Vojšiči, Velikemdolu, Štjaku in Štomazu.

2. Službo učiteljice na dvorazrednici v Zgoniku.

3. Službo učitelja na petrazrednici v Komnu in Sežani.

Se službami pod navedenimi točkami so spojeni prejemi ustanovljeni v deželnih zakonih od 15. oktobra 1896. l. zak. in uk. št. 30 in od dne 21. decembra 1901. l. zak. in uk. št. 44.

Prosilci odnosno prosilke naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje tekom šestih tednov po oglasu tega razpisa v uradnem listu na c. kr. okrajni šolski svet.

C. kr. okrajni šolski svet.

Sežana, 28. oktobra 1904.

Predsednik:
Rebek.

Prva koncesionarna delavnica z motornim obratom za fino mehaniko, fiziko, ma. tematiko, optiko, fino brušenje in poliranje itd. Vpeljava strelododov, elektrike, brzozavov, hišnih telefonov, plina in vode.

Poprave se izvršujejo hitro in po ceni.

Ivan Potočnik & A. Hügel
Gorica, za vojašnico.

Precizijska delavnica predmetov za merjenje. Bogata zaloga raznih predmetov za razsvetljavo za plinovo in električno luč.

Oprave za kopalji, sesalke vseh sistemov. — Popravljavnica avtomobilov, motociuklov in dvo-koles. — Delavnica za pobakrenje in ponikanje. — Pumpe, železne in kovinske cevi. Zaloga mesarskega orodja, kuhinjskih nožev, brivskih britve, škarij itd.

Išče se deklico,

inteligentno in s 1500 kron kavcije, v svrhu sprejema neke trgovine v Gorici. Zahteva se znanje slovenskega, italijanskega in nemškega jezika.

Ponudbe na: „Obuvala“ upravnništvo „Soče“.

Dramatičnim društvom in diletantom se nadalje priporoča za uprizoritev igre »Talijs«. Ureja F. Govékar Izdaja in zalaga »Goriška Tiskarna« A. Gabršček

- I. zvezek: Pri puščavniku. Veseloigra v enem dejanju. — (4 moške, 3 ženske osebe.)
- II. « : Bratranec. Burka v enem dejanju. — (2 moški, 3 ženske osebe.)
- III. « : Starinarica. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 4 ženske osebe.)
- IV. « : Medved snubač. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 1 ženska oseba.)
- V. « : Doktor Hribar. Veseloigra v enem dejanju. — (5 moških, 3 ženske osebe.)
- VI. « : Dobrodošli! Kdaj pojedete domu? Veseloigra v enem dejanju. — (2 moški 2 ženski oseb.)
- VII. « : Putifarka. Burka v enem dejanju. — (3 moške, 2 ženski oseb.)
- VIII. « : Čitalnica pri branjevi. Burka v enem dejanju. — (2 moški, 5 ženskih oseb.)
- IX. « : Idealna tašča. Veseloigra v enem dejanju. — (1 moška, 3 ženske osebe.)
- X. zvezek: Eno uro doktor. Burka v enem dejanju. — (6 moških, 3 ženske osebe.)
- XI. « : Dva tašči. Veseloigra v enem dejanju. — (4 moške, 3 ženske osebe.)
- XII. « : Mesalina. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 3 ženske osebe.)
- XIII. « : Nemški ne znajo. Burka v enem dejanju. (8 moških, 1 ženska oseba.)
- XIV. « : Raztresenca. Veseloigra v enem dejanju. (3 moški, 1 ženska oseba.)
- XV. « : Prvi ples. Komedija v enem dejanju. (2 moški, 6 ženskih oseb.)
- XVI. « : V medenih tednih. Burka v enem dejanju. (5 moških, 3 ženske osebe.)
- XVII. « : Mlinar in njegova hči. Žalooigra v petih dejanjih. 8 moških 4 ženske.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštolja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirsberškega in drobnega blaga ter tkanin, prejo in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šovlarje.

Svetinjice. — Rožni vencl. — Mašne knjžice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-8

Anton Krušič
krojaški mojster in trgovec
Corso Giuseppe Verdi št. 33
izdeluje
vsakovrstne obleke
za vsak stan,
kakor tudi
za civilno, vojaško
in držav. uradnike.
Za vse obleke je vedno v zalogi raznovrstno ravno kar došlo sveže angleško i domače blago za jesensko in zimsko dobo.

ima zalogo gotovih oblek in površnih sukenj za vsak stan.
Cene zmerne.

Ivan Felberbaum - Gorica

Tekališče Josipa Verdi 11. — Via Caserma 15.

Velika izbér:

jopičev za dame in sukenj — — — — —
oblek za o'roke — — — — —
blaga iz preje in volne — — — — —
perila, nogavic, žepnih rut — — — — —

raznovrstnih čipk in podvez — — — — —
pletelih rokavic — — — — —
ovratnic, dežnikov — — — — —
in raznih novosti. — — — — —

Blago je po ceni in dobro.

Novosti: Bluze, spodnje suknje, predpašniki in kozuhovine.

Naznanilo.

Opozarja se sl. občinstvo, da se prodaja edino pravi in pristni ameriskanski petrolej „SPLENDOR“ z registrovano znamko v Gorici edino le pri tvrdki

Dominik Nardini
na Travniku št. 24.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, kréh in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižo o. o. teh boleznih. Dobiva se zastoj in franko v priv. Schwannen-Apoteke, Frankfurt a. M.

Delavnica cementa in umetnih plošč

Ivan Maroni

v Gorici, tekališče Frana Josipa.

Tovarna kvadratnih plošč iz cementa jednobarvnih. Izvršujejo se vsakovrstna dela za stavbe, stopnice, verande, umetne plošče, cevi itd. Izdeluje kvadratne plošče za hodnike.

Cene zmerne.

Gorica — Gorica
Klimatično zdravišče.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljudskega vrta. — Hotel prvega reda. — V hotelu in dependanci nad 70 sob in salonov. — Lastna električna razsvetljava. — Električni avtomobil-omnibus k vsem brzovlakom in po potrebi. — Velik park pretežno z eksotičkim rastlinstvom. — Mirna, krasna lega, nič prahu, kakor nalašč za one, ki hočejo prijetno in mirno preživeti nekaj časa v Gorici. — Izborna kuhinja in klet. — V hotelu je obsežna knjižnica.

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfižovo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica z naravnornene barve po K 140, bele barve K 2. Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedecem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času in z gotovostjo vse kostno bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev. Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojina oč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofollettijeva pijača iz kine in železa najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem. Ene steklenice stane 1 krono 60 vinarjev.

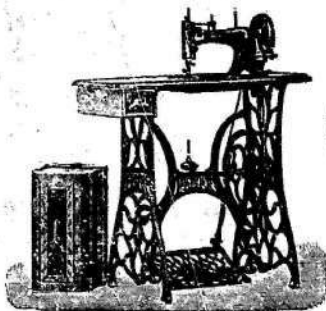
Mihael Ussai

kovaška in ključavničarska delavnica

Židovska ulica št. 7.

Zaloga štedilnikov, sesalk in cevij za vodo. Izvršuje vsako popravo in vpe-ljavo sesalk in vodovodov.

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najbolji.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, k navadno nihi ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upolje nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.
Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno.
Pfaffovi šivalni stroji so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene.
Pfaffovi šivalni stroji so posebno pripravni za umetno vezenje (recamiranje) ter se poučuje brezplačno.
Pfaffovi šivalni stroji prekosiyo na dobroti vsako tovarno. Jamči se za 10. et.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.

Zaloga **Pfaffovih** šivalnih in drugih strojev v Gorici via **Municipio** štev. 1

SAUNIG & DEKLEVA.

Popraviljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14

Eksport **Mizarska zadruga** Eksport

v Gorici — Solkanu

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

tovarna s strojevnim obratom na parno in vodno silo naznanja, da izdeluje

najrazličnejša pohištva vseh slogov

ter sprejema v delo vsa večja stavbena dela.

Podružnica v Trstu Via di Piazza vecchia 1. Zastopstvo v Spiljetu ter Orijentu.

Cene zmerne, delo lično in solidno.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po dogovoru. Rentni davek plačuje pos. sama.

Posojila: na vknjižbo po 5½%, na varščino ali zastavo 6%, na menice 6%. Glavni deleži koncem leta 5½%.

Stanje 31. dec. 1903. (v kronah): Članov 1777 z deleži K = 123.644. — Hranilne vloge 1.416.573 66. — Posojila 1.471.650 42 — Vrednost hiš 162.162 93 (v resnici so vredne več). — Reservni zalog 70.125 85.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Telefon št. 79.

Originalni

SINGER

Pazi naj se na pričujočo tovarniško znamko

Šivalni stroji.

Družba Singer — akcijsko društvo za šivalne stroje. v Gorici, na Travniku št. 5. — V Trstu: Corso št. 24.

„HOTEL BALKAN“ TRST

Piazza della Caserma (Narodni Dom)

3 minute od južnega kolodvora in poleg pošte s 60 moderno opremljenimi sobami

Restavracija — Dunajska kuhinja — Kavarna

Za goste hotela posebna restavracija v I. nadstr.

Dvigalo. — Električna razsvetljava. — Kopališča.

Shajališče ptujcev.

Anton Ivanov Pečenko — Gorica

Velika zaloga

pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja pr železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 l naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Zaloga piva

„Dolniško družbo združenih pivovarov **Zaloo-Luški Jrg** in plzonjskega piva „prazdroj“ iz sloveče češke „**Mešcansko pivovarne**“.

Zaloga ledu, karerega se oddaja le na debelo od 100 kg naprej.

Cene zmerne. Postrežba poštena in točna.

ZLATAR

— DRAGOTIN VEKJET —

(C. VECCHIET)

Corso 47 — TRST — Corso 47

Priporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine ter žepnih, zlatih in srebrnih ur.

Sprejema naročbe ter poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur. Velika izbér srebrnine za darila.

Kupuje a' l zamenja z novimi preč neti staro zlato in srebro.

Cene zmerne.

Dr. med. univ. Jernej Demšar

praktični zdravnik, špecialist za kožne in spolne bolezni

je začel ordinirati

8. novembra in sicer od 10. do 12. dopoldne in od 5. do 6. popoldne.

LJUBLJANA

v Prešernovih ulicah, Mestna hranilnica, II. nadstropje.

Christofle & Cie

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst (žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbéra najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „JELEN“.

Varstvena znamka.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo naj dobro pazi da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

Georg Schicht Aussig a. E. — Največja tovarna te vrste na evropskem ozemlju!

Dobiva se povsod!

Zastopnik: Umberto Bozzini — Gorica, Stolna ulica št. 9.